

Prípravný výbor XXVI. VS TOP

ďakuje všetkým organizáciám, zložkám a jednotlivcom, ktorí pomáhali pri príprave XXVI. Východoslovenského TOP – Juskova Voľa 2002, prispeli finančne, materiálne alebo inak k jeho úspešnému priebehu.

Podakovanie patrí týmto inštitúciám:

Krajskému úradu v Prešove, odboru OŽP
Okresnému úradu vo Vranove n.Topľou, odboru OŽP
Obecnému úradu v Juskovej Voli
Škole prírody v Juskovej Voli
SZOPK ZO č.1, Humenné
SZOPK ZO Trebišov
ŠOP SR RS OPaK Prešov
Štátnym lesom , závodu Vranov n/T., lesnej správe Veheč
UaPPS Juskova Voľa
NYLSTAR Slovakia, a.s. Humenné
CHEMZA, a.s., Strážske
ENERGETIKA, s.r.o. Strážske
ZINCHEM, a.s., Strážske
ACOM s.r.o., Košice
AQUING s.r.o., Košice
GeoComp. Bardejov
GEOMETRA Košice
Papierne Slavošovce a.s.
a ďalším...

Vydal : Krajský úrad v Prešove z podkladov autorov:

*RNDr. Miroslav Fulín, Phd., RNDr. Eva Sitášová, Phd.,
Ing. Ján Pardovič, Ing. Ignác Richter, Ing. Ján Čurlík,
RNDr. Peter Pjenčák, Ing. Peter Baláž, Štefan Račko,
Ing. Roman Čajka, Ing. Martin Šinský, Daniel Nižňanský,
Ing. Jozef Novák, Daniel Gruľa, Mgr. Kristína Voralová,
Mgr. Jana Ščecinová, Mgr. Dana Kosturová, Mgr. Rudolf
Amrein, Ing. Ján Terray*

Príležitostná publikácia : bez jazykovej úpravy

Zostavil, grafická a textová úprava: RNDr. Eva Konečná, Ing. Ján Čurlík

Tlač : ZINCHEM, a.s. Strážske, november 2002

Náklad : 100 ks

OBSAH

Čurlík: Vyhodnotenie štartu do druhej štvrťročníce	3
Lukačín: Juskova Voľa - charakteristika obce	4
Gruľa: Správa o činnosti chiropterologickej sekcie	5
Pjenčák: Hniezdenie bociana bieleho v okrese Vranov nad Topľou v roku 2002	6
Richter: Tábory ochrancov prírody a ich význam pre entomologický výskum Slovenska	12
Pardovič: Mykologické poznámky z okolia Juskovej Vole	13
Sitášová: Poznámky k výsledkom činnosti botanickej sekcie	17
Terray, Sitášová: Poznámky k botanickým pomerom v navrhovaných PR Dubový vrch a Kamenisté	27
Fulín: Údaje o výskyte stavovcov	39
Baláž: Hodnotiaca správa z výsledkov práce lesníckej sekcie	45
Čajka, Šinský: Krajinnno-ekologické hodnotenie okolia obce Juskova Voľa	49
Amrein: Geologická sekcia na XXVI. VS TOP v Juskovej Voli	57
Novák: Správa o činnosti rezbárskej sekcie	66
Račko: Správa speleologickej sekcie	67
Nižňanský: Správa o činnosti sekcie praktickej ochrany prírody	68
Voralová, Kosturová, Ščecinová: Práca detskej sekcie	68
Odborná náplň XXVI. VS TOP	70

VYHODNOTENIE ŠTARTU DO DRUHEJ ŠTVRTSTOROČNICE

Rok 2002 je charakterizovaný začiatkom druhej štvrtstoročnice nepretržitej existencie Východoslovenských táborov ochrancov prírody /TOP-ov/. Tohoročný XXVI. VS TOP sa uskutočnil v dňoch 27.7-3.8.2002 v areáli „Školy prírody“, Juskova Voľa, okres Vranov n/T.

Cieľom tábora bolo prácou v 13 sekciách /do teraz najviac/ prehĺbiť poznatky o prírodných hodnotách tohoto územia. Účastníci tábora sa venovali prieskumu, inventarizácii a ochrane vybraných lokalít so zámerom podporiť vyhlásenie Slanských vrchov za CHKO.

Celkové 270 zaprezentovaných účastníkov bolo ubytovaných v 106-ich stanoch a 15 účastníkov malo ubytovanie v chatke. Účastníci pochádzali zo Slovenska, Česka a Poľska.

Podpora naplnenie cieľa TOP-u je konkrétne hodnotená v jednotlivých príspevkoch vedúcich odborných sekcií.

Ďakujem všetkým organizáciám, zložkám, 29-im sponzorom a jednotlivcom, ktorí pomáhali pri príprave XXVI. Východoslovenského TOP-u Juskova Voľa 2002, prispeli finančne, materiálne resp. inak, k jeho úspešnému priebehu a ukončeniu.

Ján Čurlík, spoluorganizátor TOP-u

Ps 1: Niečo zostalo na nástenke,....

Stretnutie s priateľmi.

Po dlhom roku, búrkach žitia, so spomienkou, čo za srdce ma chytá s úsmevom pre Vás

Cítim Vašej ruky stisk.

Po mesiacoch dvanásť ich prešlo po chladných vzťahoch, Vaše teplo cítim, a pomáha mi ísť.

Po týždňoch ktorých počet nezráčavam, priateľstvo a milotu si ohmatávam som šťastná, že mohla som k Vám prísť.

Po ránoch unavených žitím, vstávam, som tu a teší ma, že dari sa Vám so životom výjsť, ja nevzdávam sa.

Tieto riadky považujte prosím za pozdrav od priateľov z okresu Gelnica a sú venované organizátorom a účastníkom TOP-u 2002.

Ps 2: Teším sa na stretnutie na XXVII. VS TOP-e v dňoch 26.7-2.8.2003, v katastri obce Vyšná Pisaná, okres Svidník.

CHARAKTERISTIKA OBCE

Juskova Voľa leží v hornatom údolí potoka Lomnica na východnej strane Slanských vrchov v nadmorskej výške pribl. 240 m.

Obec vznikla na zákupnom práve asi v 30. rokoch 16. storočia. Najstaršia správa z r. 1547 uvádza deviatich ručiteľov, medzi nimi Fačka, Ivaška a Hryca, ktorých ustanovil z poddaných miestny šoltýs Jusko, od ktorého je odvodené pomenovanie obce. V správe z r. 1567 sa uvádza, že miestni obyvatelia boli slobodníci. Z tohto hľadiska bola jedinečnou dedinou v okolí so svojráznym obyvateľstvom rusínskeho pôvodu, chovajúcim dobytok a kone. Neskôr ťažili drevo, pálili uhlie a obhospodarovali okolitú pôdu.

Už v roku 1863 obec mala vlastnú samosprávu a pečatidlo. Správca obce Michal Sisák založil školu vo vlastnom dome. Budova terajšej školy bola postavená v roku 1898. Vyučovalo sa po slovensky. Snahu pomáhať ľuď v období 1914 – 1919 vyvíjali Bella Kečkéš a Ján Debrey. Najväčšiu zásluhu na odstránení negramotnosti mala učiteľka Gizela Dvorčáková, ktorá zaviedla tzv. opakovaciu školu pre všetky vrstvy obyvateľov. Obživu si obyvatelia obce zaobstarávali lovom zveri a rýb, chovom drobnej zveri, dobytká, ošípaných a obhospodarovaním pôdy, získanej reformáciou a kúpou.

Terajší kostol bol postavený v roku 1928 – 1930 na pôvodnom mieste dreveného kostolíka. V časoch hospodárskej krízy v 20. – 30. rokoch postihlo vystaňovalstvo i tunajšiu obec.

Vojnové roky 1914 – 1918 a 1939 – 1945 nezanechali citeľné materiálne škody ani straty na ľudských životoch.

Autobusová linka bola zavedená v roku 1957, prvé elektrické svetlo 27. 8. 1960 po založení JRD v roku 1959. Telefónne spojenie obce bolo nadviazané v roku 1969. V roku 1970 bol daný do prevádzky verejný vodovod a v roku 1998 plynovod.

V súčasnosti žije v obci 302 obyvateľov. Pre rozmanité prírodné zaujímavosti ako je napr. Skala pod Pariakovou, bola zriadená škola v prírode.

*Jozef Lukačín
starosta obce*

SPRÁVA O ČINNOSTI CHIROPTEROLOGICKEJ SEKCIE

Daniel Gruľa

V rámci XXVI. Východoslovenského tábora ochrancov prírody vykonala chiropterologická sekcia nasledovné aktivity.

1.- 11.8.2002 – obec Juskova Voľa – inventarizácia podkrovných priestorov

Naším cieľom bolo zistiť početnosť a druhové zloženie netopierov obývajúcich podkrovné priestory v obci. Keďže sa nám nepodarilo skontrolovať všetky objekty v priebehu tábora, boli dodatočne skontrolované P. Kaňuchom, okrem novej ulice v hornej časti obce. Tieto dodatočné výsledky sú zahrnuté v tejto správe.

Celkovo sme fyzicky skontrolovali 49 objektov, z toho

- 18 nových domov
- 11 starých domov
- 20 hospodárskych budov

Trus po netopieroch sa vyskytol v 25 objektoch, z toho v

- 7 nových domoch
- 10 starých domoch
- 8 hos. budovách

Netopiere sme našli v 5 objektoch, z toho:

- počet nových domov 1 (4.8.2002, 4 ex *Pipistrellus pipistrellus* vyleteli spod podbitia krovu nad balkónom domu č. 115)
- počet starých domov 3 (1.8.02, 15 ad.+ 5 juv. *Rhinolopus hipposideros* v podkroví a zadnej hos. časti domu č. 90; 1.8.02, 3 ex *R. hipposideros* v podkroví domu č. 87; 11.8.02, 58 ex *R. hipposideros* v podkroví a zadnej hos. časti domu č. 88)
- počet hospodárskych budov 1 (1.8.02, 4 ex *R. hipposideros* v podkroví sypanca pri dome č. 36)

Celkový počet netopierov bol 89 jedincov, z toho

- *R. hipposideros* 85
- *P. pipistrellus* 4

Neskontrolovali sme 43 objektov, z toho

- 28 nových a rekonštruovaných domov
- 9 starých a neobývaných domov
- 6 hospodárskych budov

Ku neskontrolovaným sme zaradili tie, kde nás majitelia nepustili, resp. sami povedali, že tam netopiere nie sú, ďalej novostavby a rekonštruované domy.

M. Fulín skontroloval podkrovie školy v prírode, ktoré sa ukázalo ako nevhodné pre netopiere, čo potvrdil aj negatívny nález. (Kaňuch, Pjenčák, Fulín, Grul'a).

Detektoring

Detektorovanie prebiehalo vo večerných hodinách v areály školy v prírode, jej okolí a v Juskovej Voli, priebežne počas celého tábora. M. Fulín a P. Kaňuch zistili prítomnosť druhov *P. pipistrellus*, *Nuctalus noctula*, *Myotis sp.*, *Eptesicus serotinus* (Fulín, Kaňuch).

HNIEZDENIE BOCIANA BLIELEHO V OKRESE VRANOV NAD TOPEŤOU V ROKU 2002.

RNDr. Peter Pjenčák

ÚVOD

Bocian biely ako druh hniezdením úzko spätý s človekom oddávna pútal pozornosť nielen obyčajných ľudí ale aj ornitológov. Prvé ucelenejšie údaje o hniezdení bociana bieleho na území terajšieho

okresu Vranov nad Topľou popisuje zo správy publikovanej Plachetkom v roku 1936 Štollman (1964). Vtedy tu bolo 49 hniezd. V podrobnom súpise hniezd z roku 1958 uvádza Štollman len 12 hniezd. Počas sčítania v roku 1968 sa evidovalo 26 hniezd, v roku 1984 24 hniezd a v roku 1994, kedy bolo posledné celoslovenské sčítanie, už 43 hniezd.

METODIKA

Prieskum pozostával z návštevy jednotlivých obcí okresu, vizuálnej kontroly jednotlivých hniezd. Počas návštevy sa skontrolovala celá obec, za účelom vyhľadávania nových hniezd. Pri neúspešnom hniezdení boli zisťované pravdepodobné príčiny u blízko bývajúcich obyvateľov obcí.

VÝSLEDKY VÝSKUMU

Babie – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe oproti domu č. 46. Hniezdenie bolo neúspešné, pre neskorý prílet páru.

Benkovce – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe pri dome č. 37. Z hniezda vylieteli 3 mláďatá.

Bystré - hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe pri obchode “U Bociana”. Úspešne boli vychované 3 mláďatá.

Čakľov – V obci boli obsadené tri hniezda. V hniezde na podložke na betónovom stĺpe oproti domu č. 130 boli 2 mláďatá. Na komíne bývalého liehovaru bocianí pár vychoval 5 mláďat. V hniezde na podložke na betónovom stĺpe oproti domu č. 117 zahniezdil pravdepodobne mladý pár. Na hniezde sa zdržiavali nepravidelne.

Čierne nad Topľou – jedno hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe v parčíku pri zastávke SAD, druhé nové hniezdo bolo postavené koncom mája na elektrickom stĺpe pri dome č. 20. V prvom hniezde boli dve mláďatá, v druhom bolo hniezdenie neúspešné. Druhé hniezdo bude potrebné v prípade jeho ďalšieho využívania preložiť na podložku.

Dapalovce – pôvodné hniezdo na elektrickom stĺpe bolo zhodené bez postavenia náhradnej podložky. Pár po prílete začal stavať hniezdo na pôvodnom mieste, neskôr postavil hniezdo na telefónnom stĺpe na

začiatku dediny, hniezdenie bolo neúspešné. Hniezdo treba preložiť na podložku.

Dlhé Klčovo – v obci sú tri hniezda na podložke na betónovom stĺpe. V hniezde pri dome č. 163 boli 3 mláďatá, v hniezde v parčíku pri dome č. 186 boli dve mláďatá a podobne aj na hniezde oproti domu č. 35.

Hanušovce nad Topľou – hniezdo je na podložke na komíne materskej škôlky. Hniezdenie bolo neúspešné. Koncom mája bol nájdený pri neďalekej obci Remeniny poranený bocian. Bol odvezený do Rozhanoviec. Vzhľadom na to, že od tejto doby sa na hniezde objavoval len jeden jedinec, išlo pravdepodobne o bociana z tohto páru.

Hlinné – hniezdo je komíne rodinného domu č. 31. Hniezdenie bolo neúspešné. V obci je ešte podložka na betónovom stĺpe pri ObÚ bez hniezdneho materiálu.

Holčíkovce – hniezdo je na komíne obecného úradu. Hniezdenie bolo neúspešné.

Jastrabie – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe neďaleko kostolov. Pár vyviedol jedno mláďa.

Kamenná Poruba - hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe vo dvore obecného úradu. Z hniezda vyleteli tri mláďatá.

Majerovce – hniezdo je na podložke na komíne kúrie. Samica sedela na hniezde aj v polovici júla, ale mláďatá sa nevyliahli.

Malá Domaša – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe v areáli poľnohospodárskeho družstva. V porovnaní s ostatnými pármí zahniezdili veľmi skoro, vyviedli štyri mláďatá.

Nižný Hrabovec – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe pri ceste na Strážske. Bolo premiestnené aj s materiálom zo stĺpa pri dome č. 195. Hniezdo bolo neobsadené, možno aj kvôli tomu, že je oveľa nižšie ako predchádzajúce stanovište.

Nižný Hrušov – v obci je päť hniezd. Na prvom hniezde na podložke na betónovom podstavci pri dome č. 369 zahniezdili veľmi neskoro a vyviedli len jedno mláďa, na hniezde na elektrickom stĺpe pri dome č. 412 nevyviedli mláďaťa. Na hniezde na elektrickom stĺpe pri dome č. 451 mali dve mláďatá a na podložke na betónovom stĺpe pri dome č. 131 mláďaťa nevyviedli. V obci je ešte jedno staré rozpadnuté hniezdo na komíne domu č. 431, ale je dlhodobo nevyužívané.

Nižný Kručov - Hniezdo je na elektrickom stĺpe na konci obce. Vyleteli z neho tri mláďatá.

Nová Kelča – hniezdo je na komíne kotolne ObÚ. Už niekoľko rokov je neobsadené.

Ondavské Matiašovce – z hniezda na podložke na betónovom stĺpe v parčíku pri ObÚ vyleteli dve mláďatá.

Pavlovce – hniezdo je na elektrickom stĺpe v miestnej časti Podlipníky v areáli školy. Vyviedli štyri mláďatá.

Piskorovce – hniezdo je na podstavci na elektrickom stĺpe na začiatku obce. Pár musel veľmi skoro zahniezdiť, pretože 10.7. bolo na hniezde jedno letuschopné mláďa.

Poša – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe v záhrade domu č. 163. Hniezdo je od preloženia z komína tohto domu neobsadené.

Remeniny – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe v strede obce. Hniezdenie bolo neúspešné.

Sačurov – v obci sú v súčasnosti štyri hniezda, ani na jednom však neboli vychované mláďatá. Prvé hniezdo je na podložke na betónovom podstavci pri pneuservise, druhé taktiež na podložke pri dome č. 82. Na tomto hniezde boli počas 15 rokov vždy vychované mláďatá. Hniezdo na elektrickom stĺpe pri pošte bolo postavené v roku 2001 pravdepodobne ako hniezdo zábavné, v tomto roku však obsadené nebolo. Hniezdo na elektrickom stĺpe pri ceste do Dlhého Klčova vzniklo tiež v minulom roku, v tomto roku bolo obsadené.

Sečovská Polianka – aktívne hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe na odbočke k Cabovu. Z hniezda vyletelo len jedno mláďa. Podložka na betónovom stĺpe je dlhodobo neobsadená, pretože je bez hniezdneho materiálu.

Sedliská – v obci sú dve hniezda. Na podložke na betónovom stĺpe pri pošte bolo hniezdenie neúspešné. Druhá podložka pri ObÚ nebola obsadená, je na nej nevhodný materiál ako základ hniezda.

Skrabské – z hniezda na podložke na betónovom stĺpe vyleteli dve mláďatá.

Slovenská Kajňa – hniezdo na podložke na streche školy je už niekoľko rokov neobsadené. Bolo by ho treba preložiť na vyššie stanovište, najlepšie na komín.

Soľ - v obci sú dve aktívne hniezda na podložkách na betónových stĺpoch. Na hniezde pri škole bolo jedno mláďa, na hniezde pri dome č.320 bolo hniezdenie neúspešné už tretí rok za sebou.

Tovarnianska Polianka – hniezdo je na komíne domu za kostolom. Hniezdenie bolo neúspešné.

Tovarné – hniezdo je na komíne školy. Vyleteli z neho 2 mláďatá.

Vechec – hniezdo je na podložke na betónovom podstavci uprostred obce. Hniezdenie bolo neúspešné.

Vlača – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe. Po minuloročnej prekládke bolo neobsadené. Len sporadicky sa tam objavoval bocian.

Vranov – Čemerné - hniezdo je na komíne domu č. 338 na Cintorínskej ulici. Vyleteli z neho 2 mláďatá a pod hniezdom bolo vypadnuté jedno vajce.

Vranov – Lomnica – hniezdo je na elektrickom stĺpe pri dome č. 14. Prestáhoval sa sem v minulom roku zo stĺpa pri hlavnej ceste. Pár úspešne vyviedol dve mláďatá .

Vranov nad Topľou – hniezdo je na komíne domu č. 555 na Dlhej ulici. Hniezdenie bolo neúspešné, na hniezde z neznámych príčin uhynuli minimálne dve mláďatá.

Vranov nad Topľou – v meste sú ešte dve dlhodobo neobsadené podložky. Jedna za Gymnázium a druhá na brehu Tople pri betonárke. V mesiaci jún si začal stavať hniezdo pár bocianov na komíne kotolne na Budovateľskej ulici. K zahniezdeniu pre neskorý termín nedošlo.

Vyšný Žipov – hniezdo bolo postavené v priebehu mesiaca jún na komíne kaštieľa. Ide o znovuobsadenie stanovišťa po šiestich rokoch.

Zámutov – z hniezda na komíne domu vyleteli dve mláďatá.

Žalobín – hniezdo je na podložke na betónovom stĺpe v parčíku pred kostolom. Pár vyviedol štyri mláďatá.

DISKUSIA

V roku 2002 sa zistilo v okrese Vranov nad Topľou 59 hniezd bociana bieleho, čo je najvyšší počet počas doterajších sčítaní. Pokračuje trend neustále rastúceho počtu hniezdiacich párov na území okresu od polovice osemdesiatych rokov. V porovnaní s rokom 1984 stúpol počet hniezd skoro jedenaplnásobne.

V roku 2002 zahniezdilo v okrese Vranov nad Topľou 47 párov bocianov, z toho 21 párov nevyviedlo mláďatá. Veľmi vysoký počet neúspešných hniezdení súvisí pravdepodobne s chladným a daždivým obdobím začiatkom júna, kedy sa liahli mláďatá tých párov bocianov čo prileteli v druhej polovici apríla a tie nepriaznivé obdobie neprežili. U párov, ktoré prileteli skôr bola úspešnosť hniezdenia oveľa vyššia.

V okrese sú štyri hniezdne podložky bez hniezdného materiálu, pre ich ďalšie využitie je potrebné urobiť na nich základ hniezda..

ZÁVER

V roku 2002 bolo v okrese Vranov nad Topľou 59 hniezd bociana bieleho. Po jednom hniezde bolo na podložke na streche, podložke na elektrickom stĺpe a podložke na komíne kotolne, tri boli na komíne kotolne, deväť bolo na komíne domu, 11 na elektrickom stĺpe a 32 na podložke na betónovom stĺpe.

Z 26 hniezd vyletelo celkom 60 mláďat, čo predstavuje priemer 2,3 mláďat na jedno úspešné hniezdenie a len 1, 27 mláďat na obsadené hniezdo. V jednom prípade bolo 5 mláďat, v troch prípadoch 4 mláďatá, v štyroch prípadoch 3 mláďatá, v 13 prípadoch 2 mláďatá a v piatich prípadoch 1 mláďa.

LITERATÚRA:

PJENČÁK P., 1999: *Rozšírenie a výsledky hniezdenia bociana bieleho v okrese Vranov nad Topľou v rokoch 1987 – 1996. Natura Carpatika* 40: 339 - 342

ŠTOLLMANN A., 1964: *Príspevok k rozšíreniu bociana bieleho (Ciconia ciconia) na Slovensku v roku 1968. Sborník Východoslovenského múzea V A: 121 – 130*

ŠTOLLMANN A., 1972: *Bocian biely (Ciconia ciconia L.) na Slovensku v roku 1968. Československá ochrana prírody, 12: 143 – 178*

ŠTOLLMANN A., 1987:

Chorológia bociana bieleho (Ciconia ciconia L.) na Slovensku. Ochrana prírody 8: 8 – 38

TÁBORY OCHRANCOV PRÍRODY A ICH VÝZNAM PRE ENTOMOLOGICKÝ VÝSKUM SLOVENSKA

Ing. Ignác Richter

Práca entomologickej sekcie počas TOP-ov má niekoľko významov:

- oboznámiť účastníkov TOP-ov s entomofaunou danej lokality, oboznámiť ich s technikou lovu a preparácie hmyzu, poukázať na problematiku druhej ochrany hmyzu
- zmapovať výskyt hmyzu v okolí tábora a na vybraných lokalitách, spísať zoznam druhov, poskytnúť výsledky zistení odbornej verejnosti a štátnym orgánom ochrany prírody
- zoznámiť sa s územím, vytypovať lokality zaujímavé z entomologického hľadiska a na nich realizovať výskum v nasledujúcom období. Tu sa ako veľmi plodná javí spolupráca s botanikmi, ktorí majú znalosti v miestnych zaujímavých fytocenózach, ktoré podmieňujú aj entomocenózy.

Posledný aspekt sa javí ako najvýznamnejší, čo potvrdzujú dlhodobé skúsenosti.

Prvý VS TOP, ktorý som absolvoval a na ktorom som pracoval v entomologickej sekcii sa konal v Remetských Hámroch. Vihorlat je rajom pre entomológov a moje nálezy tomu zodpovedali. Keďže Vihorlat bol cieľom mnohých výskumov, hlavne českých entomológov, nič nové sme počas TOP-u nezistili, ale spoznali sme mnohé zaujímavé lokality. Z entomologického hľadiska mal veľký význam TOP v Borši. Mali sme možnosť spoznať nádherné a vzácne biotopy Východoslovenskej nížiny a napr. lužné lesy, pieskové duny, slanská a pod.

Tento TOP bol podnetom pre dlhodobý výskum motýľov a doposiaľ sa sem každý rok vraciame niekoľkokrát počas sezóny, vždy aspoň na 3-10 dní. Zistili sme mnohé nové druhy motýľov pre faunu Slovenska. V poslednej dobe napr. víjačku: *Hypsopygia perversalis*, či *gelochia Vespina slovaciella*, druh popísaný z Východoslovenskej nížiny, ktorý zatiaľ nikde inde nebol zistený. Z tohto hľadiska je na Východoslovenskej nížine práca pre mnohých entomológov na desaťky rokov.

TOP v Gombaseku bol prvým impulzom na trojročný entomologický výskum v NP Slovenský kras, ktorý vrcholí v roku 2002. Počas krátkych troch sezón sme potvrdili výskyt mnohých vzácných druhov motýľov, niekoľko novinek pre faunu Slovenska a bol nájdený pravdepodobne nový taxón, ktorý však ešte čaká na podpísanie. Po spracovaní výsledkov budú tieto poskytnuté správe NP, ako i Štátnej ochrane prírody.

TOP trvá týždeň, čo je veľmi krátka doba na serióznejší výskum územia, výsledky sú navyše limitované aktuálnym počasím. Avšak možnosť navštíviť lokality a konzultovať z mnohými znalcami miestnych pomerov, poskytuje veľké možnosti nasmerovania záujmu na cieľ budúceho i dlhodobejšieho výskumu.

MYKOLOGICKÉ POZNÁMKY Z OKOLIA JUSKOVEJ VOLE

Ing. Ján Pardovič

Počas XXVI. TOPu mykologický prieskum lokalít bol zameraný na teplomilné rastlinné spoločenstvá s drevinami dub, buk, hrab, breza. Vlahový deficit v pôde sa postupne zväčšoval. Nedostatok vody sa prejavil na množstve druhového výskytu húb. Prvé dni prieskum priniesol zaujímavé nálezy hríbovitých druhov húb. V hrabinách hojne rástli kozáky hrabové a krásne exempláre hríba hrabového. Kuriatko jedlé sa vyskytovalo zriedkavejšie.

V dubových a bukových porastoch hojne rástli hríby dubové, bronzové a zrnitohlúbikové. Bežne sa vyskytovali aj hríby kráľovské a zrnitohlúbikové. Prekvapením bol nález hríba zavalitého *Boletus torosus* v 60-80 ročnej riedkej bučine s podrastom buka a duba asi 1km SZ od Juskovej vole. Je to teplomilný chránený druh.

Nález hríba šťastinského bol ďalším prekvapením na týchto lokalitách. Je to vzácny druh ktorý bol nájdený na Slovensku iba na 3 lokalitách. 2 lokality z toho sú v Slanských vrchoch.

Ďalšie druhy ktoré boli zaznamenané v okolí Juskovej Vole:

Plávky- najviac modrastá, zelenkastá, hlinovožltá

Muchotrávky- ojedinele červenkastá, červená, hrubá, zelená

Bedle- rásť iba zriedkavo.

Kozáky- hojne hrabové, sivozelené menej brezové, dubové, osikové.

V okolí tábora vo večerných hodinách bolo možné vidieť svetielkovanie mycelia podpŕnovky obyčajnej. Počas tábora všetky nálezy boli vystavované. Táborníci s veľkým záujmom sa zaujímali o vystavované druhy húb.

Bude potrebné venovať väčšiu pozornosť prieskumom lokalít v tejto oblasti Slanských vrchov.

Z mykologického hľadiska bol to úspešný XXVI.TOP.

HRÍB SMREKOVÝ ŠAŠTÍNSKY – *Boletus edulis* var. *Arenarius*

Koncom leta v r.1947 na bratislavskej tržnici sa objavili zvláštne pokrútené hríby.

V roku 1951 Brázda a Smotlacha popísali tento hríb ako hríb slovenský, šaštínsky.

Klobúk.: polgulovitý, neskôr rozprestretý - Ø 5-12cm, plavohnedý

Hlavička.: 10-17cm vysoký, zakrivený hľuznatý vláknito ryhovaný,
sploštený hlinovobielej farby, pod klobúkom jemne
sieťkovaný.

Dužina: pevná biela, farbu nemení, vôňa príjemná hríbovitá

Rastie: podľa údajov Brázdu rastú na pníkoch pod borovicou lesnou
v záhorských lesoch.

Od roku 1947 nebol zaznamenaný a publikovaný žiadny nález tohoto hríba. Až v jeseni 1994 som našiel niekoľko plodníc hríba

smrekového šaštínskeho v bučine Slanských vrchov asi 1km JV od obce Slanec.

V Slanských vrchoch tento druh hříba rastie v 50-70r. bučinách. Je to 3.lokalita hříba šaštínskeho na Slovensku.

HRÍB ZAVALITÝ – *Boletus torosus*

Patrí k najvzácnejším hříbom na našom území. Rastie v najteplejších oblastiach Slovenska.

Klobúk: má Ø 75 – 200 mm, najprv poľguľovitý potom vankušovitý s podvihnutým okrajom. Za mlada slamovožltý neskôr ružovohnedastý červenými škvrnami. Otláčením sa sfarbuje do modra až modročierna. Matný povrch klobúka je hodvábne plstnatý, nerovný.

Rúrky: 10-25mm dlhé poranením sa sfarbuje na tmavomodro. Póry má okrúhlo oválne a často nerovné, zlatožlté neskôr oranžovo až krvavočervené.

Hlúbik: najprv vajcovitý až hľuzovito bruchatý, krátky neskôr hrubo kyjakovitý chromovožltý alebo oranžovožltý sivozeleno mramorovaný na báze červený. V hornej polovici pod klobúkom s jemnou žltou sieťkou neskôr krvavočervená.

Dužina: je sýto citrónovožltá na reze veľmi rýchlo sa sfarbuje na tmavomodro neskôr bledne do žltého odtieňa. V báze hlúbika s červenými odtieňmi. Plodnice sú nápadne ťažké.

Rastie: vzácné v svetlých listnatých lesoch najmä v bučinách od júla do septembra v sev. Taliansku, Francúzsku, Rakúsku, Švajčiarsku. Na Slovensku bol nájdený na 5 lokalitách.

Lokality na Východnom Slovensku:

Slanské vrchy: 1.Byšta 1999

2.Skároš 2001

3.Juskova Voľa 2002

Lokalita: Slanské vrchy 1km JZ od Juskovej Vole riedka bučina 60-80r.
s vytrúseným dubom 31.07.2002 leg.et.det. Ing. J. Pardovič.

Podľa vykonávacej vyhlášky MŽP SR o chránených druhoch
č.93/1999 spoločenská hodnota Hríba zavalitého je Sk 2.500,-za jednu
plodnicu.

Hríb šaštínsky(Boletus edulis var. Arenarius) – vzácny druh

POZNÁMKY K VÝSLEDKOM ČINNOSTI BOTANICKEJ SEKCIE

RNDr. Eva Sitášová, PhD.

ÚVOD

Počas XXVI. Východoslovenského tábora ochrancov prírody a krajiny v dňoch 27.júl - 03.august 2002 v k. ú obce Juskova Voľa v areály Školy v prírode pracovala botanická sekcia, ktorá si pre svoju činnosť vytýčila:

- oboznámiť sa s vegetačnými pomermi okolia a to formou exkurzií do rôznych typov lokalít a súčasne previesť floristický súpis druhov na navštívených lokalitách
- vytypovať ďalšie územia s cennou a zaujímavou flórou pre návrh do územnej ochrany

Pri analýze a hodnotení vegetácie sme postupovali podľa bežných metód botanickej praxe a výsledky predkladáme vo forme floristických zápisov.

Juskova Voľa - Baňa potok - Medvedí potok - Uhliská - Parjakovo - Makovica - Jurčova dolina - Juskova Voľa (30. 07. 2002)

Nástup na trasu viedol po asfaltovej ceste, ktorá je lesnou spojovacou trasou a vedie cez činný andezitový lom.

Stopy ruderalizácie sme zaznamenali po oboch krajniciach cesty a na voľných odkrytých plochách. Zaznamenali sme aj výskyt invázne sa správajúcich druhov:

<i>Erigeron canadense</i>	- masovo na narušenej ploche cca 20x5 m
	- masovo na ploche cca 100x60 m
<i>Impatiens parviflora</i>	- masovo pri krajnici z oboch strán cca 150 m
	- alúvium Baňa potok po oboch stranách
<i>Stenactis annua</i>	- 50 m ²
	- plocha, ktorá slúžila ako skládka dreva cca 500 m ²

- plocha cca 200m dĺžky pri oboch krajniciach cesty

Impatiens noli tangere - okraj lesnej plochy na kontakte s cestou

Galinsoga urticifolia - pozdĺž krajnice asfaltovej cesty z oboch strán až po kamenolom

Asfaltová lesná cesta končí na lokalite Baňa potok pri lesníckej chate.

Lokalita č. 1: Križovatka lesných ciest na lokalite Baňa potok

Floristický zápis č. 1

Stromové poschodie v lesných spoločenstvách ovláda *Fagus sylvatica* s prímiesou *Carpinus betulus*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Tilia cordata*

V bylinnej podrastovej vrstve sú zastúpené hlavne *Avenella flexuosa*, *Calamagrostis arundinacea*, *Festuca ovina*.

Stromový porast pri potoku Baňa tvorí hlavne *Alnus glutinosa* s prímiesou *Coryllus avellan* a *Sambucus nigra*.

Bylinný porast tvoria hlavne :

Angelica sylvestris, *Asperula odorata*, *Actea spicata*, *Carex pillosa*, *Dentaria glandulosa*, *Galeopsis speciosa*, *Lapsana communis*, *Leontodon autumnale*, *Oxalis acetosella*, *Prunella vulgaris*, *Plantago major*, *Ranunculus repens*, *Rubus idaeus*, *Symphytum officinale*, *Stenactis annua*, *Stellaria holostea*, *Salvia glutinosa*, *Taraxacum officinale*, *Trifolium repens*, *Tussilago farfara*, *Valeriana sambucifolia*

Vlhký biotop na kontakte s lesom v alúviu potoka Baňa je charakterizované druhmi:

Angelica sylvestris, *Ajuga reptans*, *Caltha palustris*, *Cardamine amara*, *Carex remota*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Clinopodium vulgare*, *Galeopsis speciosa*, *Glechoma hirsuta*, *Impatiens noli tangere*, *Juncus conglomeratus*, *Juncus effusus*, *Luzula luzuloides*,

Lysimachia nemorum, *Myosotis scorpioides*, *Petasites albus*,
Ranunculus repens, *Scirpus sylvaticus*, *Stellaria nemorum*

Lokalita č. 2: Skaly pod Parjakovou

V lesnom biotope sa nachádzajú izolované skalné útvary ako pozostatky andezitových lávových prúdov.

Dominantná drevina v lesnom poraste je *Fagus sylvatica*. Na sutinách sú vyšpecifikované jaseňovo – javorové lesné porasty.

Floristický zápis č. 2

Vegetácia skalných útvarov v lesnom spoločenstve

Asplenium serpentrionale, *Athyrium fylix-femina*, *Circea lutecliana*,
Gentiana asclepiadea, *Lapsana communis*, *Polypodium vulgare*,
Prenanthes purpurea, *Sedum fabaria*, *Sedum fabaria subsp. carpatica*,
Vaccinium myrtillus, *Vaccinium vitis idaea*

Z chránených druhov je to *Huperzia sellago*.

Lokalita č. 3: Vrchol Makovice

Vrcholová časť Makovice je značne zruderalizovaná a silne ovplyvnená antropogénnou činnosťou a veternou eróziou. Zodpovedá tomu aj charakter vegetácie, v ktorom domunujú hlavne *Rubus idaeus* a *Calamagrostis varia* a *Calamagrostis epigejos*, *Urtica dioica*.

Lokalita č. 4. Andezitový teplomilný svah pod Makovicou

Floristický zápis č. 3.

Anthericum ramosum, *Allium senescens*, *Betonica officinalis*,
Brachypodium pinnatum, *Calamagrostis arundinacea*, *Circaea intermedia*,
Corydalis cava, *Helianthemum grandiflorum*, *Hypericum perforatum*,
Lilium martagon, *Melampyrum sylvaticum*, *Origanum*

vulgare, *Pseudolysimachion spicatum*, *Thymus pulegioides*, *Tithymalus cyparissias*, *Vincetoxicum hirundinaria*

Lokalita č. 5

Lomnice

Zo zástupcov čeľade *Orchidaceae* sme v lesnom spoločenstve zaznamenali výskyt :

Epipactis purpurata, *Epipactis helleborine* a *Neottia nidus avis*

Juskova Voľa a okolie (31. 07. 2002)

Lokalita č. 6

Alúvium potoka Lomnica intravilán obce

Alúvium potoka Lomnica, ktorý preteká Juskovou Voľou je miestami silne ovplyvnené antropogénnou činnosťou. Na mnohých miestach je koryto potoka využívané ako smetisko, kde sa likviduje organický odpad zo záhradok, resp. iné odpady, čo ovplyvňuje aj charakter pobrežnej vegetácie.

Brehové porasty sú tvorené *Alnus glutinosa* s prímiesou *Salix sp.*, *Sambucus nigra*, *Rubus sp.* Brehová drevinná vegetácia je tvorená aj vysadenými ozdobnými krami resp. ihličnatými alebo ovocnými drevinami.

V koryte potoka sme zaznamenali masový výskyt druhov, ktoré sa správajú invázne.

Pozdĺž celého potoka splaňuje a miestami sa invázne správa *Robinia pseudoacacia*. Taktiež bohaté zárasty tvoria *Galinsoga urticifolia*, *Stenactis annua* aj *Solidago gigantea*.

Ako dekoratívna drevina v predzáhradkách, ale aj pri potoku je vysadený *Rhus typhina*, ktorý miestami splaňuje a vytvára husté porasty.

Dominantnou invázne sa správajúcou rastlinou v alúviu celého potoka Lomnica v intraviláne obce je *Impatiens glandulifera*. Vytvára husté

nepreniknuteľné porasty na veľkej rozlohe. Dominantný je cca 100 m dlhý úsek po oboch stranách potoka cca oproti kostolu.

Na jednom mieste sme zaznamenali *Helianthus tuberosus*.

Floristický zápis č. 4

Flóra intravilánu obce:

Achillea millefolium, *Amaranthus retroflexus*, *Artemisia vulgaris*, *Baldingera arundinacea*, *Ballota nigra*, *Calystegia sepium*, *Centaurea jacea*, *Cichorium intybus*, *Daucus carota*, *Epilobium hirsutum*, *Fragaria vesca*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Heracleum sphondilium*, *Humulus lupulus*, *Chelidonium majus*, *Jacea pratensis*, *Lotus corniculatus*, *Matricaria discoidea*, *Medicago falcata*, *Medicago sativa*, *Melandrium album*, *Mentha longifolia*, *Myosotis scorpioides*, *Pastinaca sativa*, *Potentilla repens*, *Saponaria officinalis*, *Scutellaria galericulata*, *Sonchus oleraceus*, *Taraxacum officinale*, *Tussilago farfara*, *Trifolium repens*, *Trifolium pratense*, *Urtica dioica*, *Verbascum lychnitis*, *Vicia cracca*

Juskova Voľa – Šimonka a Dubník - Juskova Voľa (01. 08. 2002)

Prevažnú časť Slanských vrchov pokrývajú mohutné lesy kvetnatých bučín, zabierajúce v submontánnom a montánnom stupni súvislé plochy na rôzne exponovaných svahoch, hrebeňoch, chrbtach apod., vo výškach nad 500 m n. m. Zachovalé sú aj lesné spoločenstvá na niektorých miestach pralesovitého charakteru. Aj porasty mladých bučín vznikli po holoruboch na začiatku 20. storočia. Charakteristickým fyziognomickým znakom porastov týchto bučín je chýbajúca alebo len veľmi slabo vyvinutá krovitá etáž. Stromové poschodie suverénne ovláda buk lesný (*Fagus sylvatica*). Na niektorých miestach je prímесou hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), ale aj javor mliečny (*Acer platanoides*).

Osobitnú zmienku si zaslúži výskyt jedle bielej (*Abies alba*) v zóne najvyšších vrcholov Šimonky. Jedľa je sporadicky vtrúsená do porastu starých bučín na severných a severozápadných svahoch.

Lokalita č. 7. Šimonka 1092 m n. m.

Vrcholové časti Šimonky pokrývajú porasty javorových bučín (as. *Aceri-fagetum*) a na strmších svahoch porasty jeseňových bučín (as. *Fraxino – Fagetum*)

Floristický súpis č. 5

Stromový a krovitý porast tvoria hlavne:

Acer pseudoplatanus, *Acer platanoides*, *Lonicera nigra*, *Malus sylvestris*, *Ribes alpinum*, *Rosa pendulina*, *Sorbus aucuparia*, *Salix caprea*, *Salix purpurea*, *Swida australis*, *Spiraea media*, *Sorbus aucuparia*,
Aconitum variegatum, *Achillea millefolium*, *Alchemilla xanthochlora*, *Aruncus vulgaris*, *Athirium filix-femina*, *Agrostis capillaris*, *Angelica sylvestris*, *Calamagrostis arundinacea*, *Carduus personata*, *Chamaerion angustifolium*, *Centaurea molis*, *Dianthus deltoides*, *Dryopteris filix mas*, *Festuca rubra*, *Galeopsis speciosa*, *Galium mollugo*, *Heracleum sphondylium*, *Hieracium murorum*, *Hypericum maculatum*, *Hypericum perforatum*, *Jacea pratensis*, *Luzula luzuloides*, *Maianthemum bifolium*, *Mercurialis perennis*, *Origanum vulgare*, *Oxalis acetosella*, *Poa compressa*, *Polygala vulgaris*, *Polygonatum verticillatum*, *Phegopteris connectilis*, *Ranunculus acris*, *Rubus idaeus*, *Succisa pratensis*, *Sedum fabaria carpatica*, *Senecio Fuchsii*, *Taraxacum* sest. *Ruderalia*, *Thymus pulegioides*, *Urtica dioica*, *Vaccinium vitis idaea*, *Vaccinium vitis idaea*, *Valeriana tripteris*, *Veronica chamaedrys*

Stopy ruderalizácie dokumentuje výskyt druhov:

Agrostis stolonifera, *Dactylis glomerata* *Plantago major*, *Plantago media*, *Poa annua*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*.

Lokalita č. 8. Dubník - Libanka

Z hľadiska ochrany prírody má mimoriadnu botanickú hodnotu "Dubnícká jelšina", ktorá tvorí časť brehového porastu potoka Jedľovec južne od Dubníka. V časti pod haldami pri šachte Jozef sú niektoré

plochy zrašelinené. V porastoch je pozoruhodný masový výskyt krovinatého aj stromovitého *Amelanchier canadensis* (muchovník kanadský), ktorý vytvára porasty aj na zrastených banských haldách. Rastie tu aj vzácnejší kríženec *Salix fragilis* x *Salix pentandra* = *Salix meyeriana*.

Dubnické rašelinisko je pomerne zriedkavý prípad rašeliniska na kontakte s historickými odvalmi opálových baní pod štôľňou Jozef. Je sytené dvoma prameňmi. Jeden z nich vyteká priamo z odvalu prináša do priestoru množstvo limonitu. Formovanie rašeliniska bolo asi ovplyvňované ťažobnými a haldovacími prácami. Charakter hynutia drevín naznačuje i možnosti kontaminácie prostredia rôznymi látkami.

Slatinno-rašelinne biotopy, ktoré sa tiahnu pozdĺž potoka Jedľovec zaberajú plochu cca 800 m², na lokalite sú reprezentované *Alnus glutinosa*, *Pinus sylvestris*, *Rubus* sp., *Sorbus aucuparia*. Na spoločenstvách slatín sú viazané druhy ako: *Bidens cernua*, *Carex diandra*, *Carex rostrata*, *Dactylorhiza majalis*, *Galium palustre*, *Geum rivale*, *Geranium palustre*, *Parnassia palustris*, *Scirpus sylvaticus*.

Lokalita č. 9.

Haldy na Dubníku

Haldy po ťažbe drahého opálu sú na ťažisku Dubník - Libanka v súčasnosti opustené až na haldy pri štôľni Viliam, ktoré sú v ekonomickom prenájme a nanovo sa prehodnocujú. Haldy nad štôľňou Jozef sú povrchovou historickou banskou pamiatkou upravenou pre návštevníkov. V posledných rokoch sa z hald (pri štôľňach Fridrich, Richard) bral materiál na upevnenie cestných komunikácií, čím sa čiastočne mechanizmami narušila ich povrchová zóna. Horniny na haldách pôsobením biotických a klimatických podmienok postupne zvetrávajú a vytvára sa substrát na uchytenie rastlín spontánnou sukcesiou.

Lokalita č. 10.

Haldy pri štôľni Jozef

Haldy sú dnes zabudované do biotopu kvetnatých bukových lesov podhorských zväzu *Eu-Fagenion*. Ich vek odhadujeme cca na 150 rokov.

Floristický zápis č. 6

Halda na lesnej čistinke

Achillea millefolium, *Dactylis glomerata*, *Galium odoratum*, *Poa nemoralis*, *Poa pratensis*, *Phleum pratense*, *Urtica dioica*, *Ranunculus repens*, *Veronica chamaedrys*, *Settaria viridis*, *Vicia cracca*, *Veronica officinalis*

Floristický zápis č. 7

Halda priamo pred štôľňou Jozef

Je súčasťou porastu s prevahou *Pinus sylvestris*. Ich vek odhadujeme cca na 150 rokov.

Agrostis capillaris, *Poa nemoralis*, *Luzula luzuloides*, *Echium vulgare*, *Chamaeneirion angustigolium*, *Pteridium aquilinum*, *Avenella flexuosa*, *Juncus inflexus*, *Plantago media*, *Juncus effusus*, *Poa pratensis*, *Trifolium repens*, *Agrostis capillaris*, *Plantago major*, *Lolium perenne*, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus repens*, *Leontodon autumnalis*, *Pimpinella saxifraga*, *Galium verum*, *Achillea millefolium*, *Tithymalus cyparissias*, *Taraxacum officinale*

Plocha haldy pred štôľňou Jozef patrí do lúčneho biotopu zv. *Arrhenatherion* s prevahou *Agrostis capillaris*. Miestami je súvislé lúčne spoločenstvo narušené odkrytým haldovým materiálom, ktorý bol narušený kutacími prácami po drahých opáloch.

Achillea millefolium, *Acetosa pratensis*, *Amelanchier canadensis*, *Agrostis capillaris*, *Artemisia vulgaris*, *Campanula patula*, *Centaurium erythraea*, *Cirsium arvense*, *Cirsium vulgare*, *Corylus avellana*, *Coronilla varia*, *Dactylis glomerata*, *Dianthus deltoideus*, *Echium vulgare*, *Falopia convolvulus*, *Festuca ovina*, *Galium aparine*, *Galium verum*, *Heracleum sphondylium*, *Holcus lanatus*, *Hypericum perforatum*, *Impatien noli-tangere*, *Jacea pratensis*, *Knautia arvensis*, *Leucanthemum vulgare*, *Lotus corniculatus*, *Melandrium album*, *Mycelis muralis*, *Omalotheca sylvatica*, *Plantago lanceolata*, *Potentilla erecta*, *Rubus.idaeus*, *Rubus fruticosus*, *Salix caprea*, *Senecio vulgaris*, *Stellaria media*, *Stellaria graminea*, *Teucrium chamaedrys*, *Trifolium repens*, *Trifolium pratense*, *Tussilago farfara*, *Urtica dioica*, *Viola*

arvensis, *Veronica officinalis*, *Verbascum lychnitis*, *Viola reichenbachiana*

Lokalita č.11.

Halda pri štôlni Fridrich

Nachádza sa v biotope bučín. Vek odhadujeme cca na 100 rokov. Svah haldy je strmý a jej povrch je neustále porušovaný kutacími prácami. Na vrchole haldy sa vytvára enkláva trávnatého porastu na kontakte s komunikáciou. Halda postupne prechádza do lesného celku bučiny s typickým bylinným podrastom *Glechoma hederacea*, *Hypericum montanum*, *Luzula luzuloides*, *Oxalis acetosella*, *Veronica officinalis*.

Floristický súpis č. 8

Vrchná časť haldy pri ceste:

Agrostis capillaris, *Arrhenatherum elatius*, *Betula pendula*, *Calamagrostis epigejos*, *Carex echinata*, *Chenopodium album*, *Chenopodium polyspermum*, *Clinopodium vulgare*, *Convolvulus arvensis*, *Dactylis glomerata*, *Fraxinus angustifolius*, *Heracleum sphondylium*, *Hieracium murorum*, *Hypericum perforatum*, *Impatiens parviflora*, *Knautia arvensis*, *Leontodon hispidus*, *Melandrium album*, *Plantago media*, *Pimpinella saxifraga*, *Potentilla erecta*, *Polygonum aviculare*, *Ranunculus acris*, *Salix alba*, *Stellaria graminea*, *Taraxacum officinale*, *Trifolium repens*, *Trifolium pratense*, *Tussilago farfara*, *Veronica chamaedrys*

Osídľovanie banských hald na lokalite Dubník-Libanka vegetáciou prebieha už dlhý časový úsek. Haldy na týchto lokalitách patria medzi haldy staršieho veku a mnohé z nich svojim vegetačným krytom korešpondujú s rastlinnými spoločenstvami bezprostredného okolia. Vegetačné pomery odrážajú vo svojom zložení základné geologicko-geomorfologické a klimaticko-ekologické vlastnosti jednotlivých ekotopov územia.

Posudzované územie v bezprostrednom okolí charakterizujú bukové kvetnaté lesy podhorské zväzu *Eu-Fagenion*. Lúky v okolí popisovaných lokalít patria do zväzu *Arrhenatherion*.

ODPORÚČANIA

- lesné komplexy bučín v Slanských vrchoch hodnotíme ako zachovalé lesné celky s vysokými ekologickými hodnotami. Zachovať doterajší spôsob hospodárenia.
- vo vyhlásených chránených územiach dodržiavať management a pravidlá ochrany prírody.

Z hľadiska ochrany prírody si pozornosť zasluhujú:

Dubnická jelšina

Brehový porast jelšín okolo potoka Jedľovec. V úsekoch pod haldami pri šachte Jozef sú niektoré plochy zrašelinené. Významný je tu masový výskyt *Amelanchier canadensis*, ktorý tu vytvára bohaté kolónie aj na haldách.

Dubnické rašelinisko

Pomerne zriedkavý prípad rašeliniska na kontakte s historickými odvalmi opálových baní pod štôľňou Jozef. Je sytené dvoma prameňmi. Jeden z nich vyteká priamo z odvalu prináša do priestoru množstvo limonitu. Formovanie rašeliniska bolo asi ovplyvňované ťažobnými a haldovacími prácami. Charakter hynutia drevín naznačuje i možnosti kontaminácie prostredia rôznymi látkami

- urychlene dopracovať návrhy na prírodnú rezerváciu Dubový vrch na ochranu xerothermnej vegetácie Slanských vrchov a na prírodnú rezerváciu Kamenisté, lokalitu na ochranu pôvodnej jedle v Slanských vrchoch
- v obci Juskova Voľa zaviesť management na zamedzenie šírenia inváznych druhov, t.j. nevysádzať nepôvodné dreviny a nesypať organický odpad zo záhradiek do koryta potoka.

LITERATÚRA:

Marhold, K., Hindák, F., 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska, Veda SAV Bratislava

Netýkavka žľaznatá v alúviu potoka v Juskovej Voli

**POZNÁMKY K BOTANICKÝM POMEROM
V NAVRHOVANÝCH PRÍRODNÝCH REZERVÁCIÁCH
DUBOVÝ VRCH A KAMENISTÉ**

Ing. Ján Terray

RNDr. Eva Sitášová, PhD.

V priebehu 26. Východoslovenského tábora ochrancov prírody a krajiny sme v rámci činnosti botanickej sekcie navštívili a doplnili poznatky o lokalitách Dubový vrch a Kamenisté. Jedná sa o územia, ktoré sú navrhnuté na prírodné rezervácie. Návrhy spracoval Ing. Ján

Terray a kompletný materiál je odovzdaný na Štátnej ochrane prírody v SR na Regionálnej správe v Prešove.

Stupnica hodnotenia zastúpenia druhov je podľa Zlatníka (1978) užívaná v rámci typologickej školy v lesoch Slovenska.

DUBOVÝ VRCH

Navrhované územie sa nachádza v nadmorskej výške 425 - 750 m n. m., na južnej a juhovýchodnej expozícii v k. ú. obce Zamutov. Celková výmera je 37, 58 ha.

Zastúpenie skupín lesných typov (SLT) a lesných typov (LT):

- (SLT) drieňová dúbrava *Corneto - Quercetum* (CoQ)
LT 1601- skalné sutinové stepi, LT1604 - drieňová dúbrava s javorom
- (SLT) buková dúbrava *Fageto - Quercetum* (FQ)
LT 2302 - presýchavá lipnicová buková dúbrava
- (SLT) dubová bučina *Querceto - Fagetum* (QF),
LT 3301 - chlpaňová dubová bučina, LT 3305-ostricovo-marinková živná dubová bučina
- (SLT) lipovo dubová bučina *Querceto - Fagetum tiliosum* (QF til)
LT 3403 - ostricovo - bažanková dubová bučina s lipou
- (SLT) bučina n. st. *Fagetum pauper* (Fp n.st.)
LT 3313 - zubačková bučina n. st
- (SLT) typická bučina *Fagetum typicum* (Ft)
LT 4313 - živná typická bučina, LT 4318 - ostricová typická bučina
- (SLT) lipová bučina *Fagetum tiliosum* (F til)
LT 4401 – ostricovo - bažanková lipová bučina
- (SLT) lipová javorina *Tilieto - Aceretum n. st.*(Tac)
LT 3502 - kamenitá lipová javorina
- (SLT) lipová javorina *Tilieto - Aceretum v. st.*(Tac)
LT 4501 - balvanovitá lipová javorina, LT 4504 – mesačnicová lipová javorina

Plocha č. 1

Fagetum pauper n. st, LT 3313 - strmý svah nad údolím, báza svahu je s ojedinelými kameňmi na povrchu spolu s vystupujúcou skalkou,

zastúpenie drevín: buk lesný 100 %, hrab obyčajný +, javor horský +, dub zimný +, vek drevín 80 -120 rokov, zápoj 90 -100%, zakmenenie 0,7, sklon 30 - 40°, expozícia JJV

Bylinný kryt (+ až 5%)

Dentaria bulbifera + -1, *Galium odoratum* + -1, *Lathyrus vernus* + -1, *Pulmonaria obscura* +, *Scrophularia nodosa* +, *Tithymalus amygdaloides* +, *Galium schultesii* +, *Digitalis grandiflora* +, *Neottia nidus avis* +, *Luzula luzuloides* +, *Poa nemoralis* +, *Cephalanthera longifolia* +, *Campanula persicifolia* +

Plocha č. 2

Querceto – Fagetum, LT 3301 – strmý svah s plytkou pôdou a vystupujúcimi skalkami spolu s ojedinelými kameňmi na povrchu, zastúpenie drevín: buk lesný 90 %, dub zimný 10%, vek 80 –100 rokov, zakmenenie 0,9, zápoj 90-100%, sklon 30°, expozícia JJV

Bylinný kryt (20 až 30%)

Luzula luzuloides -2, *Poa nemoralis* 1-2, *Galium schultesii* 1-2, *Veronica officinalis* +, *Cephalanthera longifolia* +, *Festuca heterophylla* +, *Campanula persicifolia* +, *calamagrostis arundinacea* + -1

Plocha č. 3

Fageto - Quercetum, LT 3202 - svah po okraji skalného masívu s kameňmi na povrchu, zastúpenie drevín: dub zimný a dub mnohoplodý 100%, hrab obyčajný +, vek 60 –80 rokov, zakmenie 0,9, zápoj 80-90 %, sklon 30°, expozícia JJV

Bylinný kryt (60 až 70%)

Poa nemoralis 1, *Luzula luzuloides* 1-2, *Calamagrostis arundinacea* 2-3, *Dactylis polygama* + -1, *Galium schultesii* 2-3, *Campanula persicifolia* 1, *Veronica chamaedrys* +, *Hypericum montanum* +, *Silene nutans* +, *Hieracium sabaudum* 1, *Lathyrus niger* 1, *Securigera varia* +, *Genista tinctoria* +, *Veronica officinalis* +, *Inula ensifolia* +, *Stellaria holostea* +, *Vincetoxicum hirundinaria* 1-2, *Digitalis grandiflora* 1, *Tithymalis cyparissias* + -1, *Tithymalus amygdaloides* +, *Festuca heterophylla* 1, *Carex digitata* 1, *Platanthera bifolia* +, *Fragaria vesca*

+ -1, *Cephalanthera longifolia* +, *Pilosella officinarum* +, *Lathyrus vernus* +, *Salvia glutinosa* +, *Mycelis muralis* +, *Clinopodium vulgare* +, *Melitis melissophyllum* +, *Pyrethrum corymbosum* +, *Neottia nidus avis* +, *Dentaria bulbifera* +, *Vicia cassubica* +

Plocha č. 4

Fagetum typicum, LT 4313 - báza svahu s balvanmi a skalami, zastúpenie drevín: buk lesný 60%, javor horský 5 %, javor mliečny 5%, brest horský 5%, jaseň štíhly 5%, hrab obyčajný 20%, vek 60-100 rokov, zakmenenie 0,8, zápoj 90 -100 %, sklon 10°, expozícia J

Bylinný kryt (70%)

Galium odoratum 2-3, *Dentaria bulbifera* -+2, *Isopyrum thalictroides* 1, *Galeobdolon luteum* 1-2, *Asarum europaeum* 1, *Viola reichenbachiana* +, *Mycelis muralis* +, *Tithymalus amygdaloides* +, *Polygonatum multiflorum* +, *Dryopteris filix-mas* +, *Heracleum sphondylium* +, *Glechoma hederacea* 1, *Neottia nidus avis* +, *Carex pilosa* +, *Dentaria glandulosa* +, *Moehringia trinervia* +

Plocha č. 5

Fagetum typicum, LT 4318 – strmší svah nad bázou spolu s povrchovým kamením a vystupujúcimi skalami, zastúpenie drevín: buk lesný 40%, hrab obyčajný 40%, dub zimný 20%, vek 40-60 až 100 rokov, zakmenenie 0,7, zápoj 90-100%, sklon 15 –20°, expozícia J

Bylinný kryt (30 až 40%)

Carex pilosa 1-2, *Galium odoratum* 1, *Dentaria bulbifera* 1-2, *Poa Nemoralis* +, *Melica uniflora* +, *Galeobdolon luteum* 1, *Dentaria glandulosa* 1, *Asarum europaeum* +

Plocha č. 6

Tilieto-Aceretum v.st., LT 4501 - preliačený svah s kameňmi a balvanmi so zásypovým humusom, zastúpenie drevín: buk lesný 60%, hrab obyčajný 40%, brest horský +, lipa malolistá +, dub zimný +, vek 20 – 80 rokov, zakmenenie 0,5, zápoj 90 -100%, sklon 20 -30°, expozícia J

Bylinný kryt (30%)

Dryopteris filix mas 1-2, *Dentaria bulbifera* 1-2, *Asarum europaeum* 1-2, *Glechoma hirsuta* 1, *Pulmonaria obscura* +, *Mercurialis perennis* 1, *Poa nemoralis* +, *Galeobdolon luteum* +, *Lathyrus vernus* +

Plocha č. 7

Tilieto-Aceretum v.st., LT 4501 – kamenné more v tvare jazykov v úžľabine s balvanmi a zásypovým humusom, zastúpenie drevín buk lesný 80%, jaseň štíhly 10%, brest horský +, javor horský 10%, vek 60-100 rokov, zakmenenie 0,7, zápoj 80-90 %, sklon 10 –25°, expozícia V

Bylinný kryt (20 až 30 %)

Dentaria bulbifera 1-2, *Dryopteris filix mas* 1-2, *Urtica dioica* 1-2, *Dryopteris dilatata* +, *Asarum europaeum* +, *Rubus idaeus* +, *Oxalis acetosella* +-1, *Circaea lutetiana* +, *Lamium maculatum* +, *Mycelis muralis* +, *Galeobdolon luteum* +

Plocha č.8

Fagetum tiliosum, LT 4401- podhrebeňový zvlhnený svah so zarastenými skalnými balvanmi,

zastúpenie drevín: buk lesný 60%, jaseň štíhly 30%, javor horský +, javor mliečny +, vek 60 -100 rokov, zakmenenie 0,6 - 0,8, zápoj 80 - 90% sklon 15 - 20°, expozícia J sklon 30 – 40°, expozícia V

Bylinný kryt (70 až 80%)

Mercurialis perennis 2-3, *Galium odoratum* -+2, *Carex pilosa* 1-2, *Melica uniflora* 1, *Tithymalus amygdaloides* 1, *Dryopteris filix mas* 1, *Pulmonaria obscura* 1, *Campanula trachelium* +, *Actea spicata* +, *Athyrium filix femina* 1, *Stachys sylvatica* 1, *Salvia glutinosa* 1, *Digitalis grandiflora* +, *Scrophularia nodosa* +, *Mycelis muralis* +, *Daphne mezereum* +, *Geranium robertianum* +, *Senecio ovatus*

Plocha č. 9

Tilieto - Aceretum v.st., LT 45043 - nerovný balvanitý svah v podhrebeňovej úžľabine, zastúpenie drevín: jaseň štíhly 40%, javor horský 20%, lipa malolistá 10%, javor mliečny 10%, buk lesný: 10%,

vek 80 –120 rokov, zakmenenie 0,7, zápoj 80-90%, sklon 30°, expozícia V

Bylinný kryt (70 %)

Lunaria rediviva -+2, *Mercurialis perennis* 1+2, *Aegopodium podagraria* -+2, *Urtica dioica* -+2, *Imptiens noli tangere* 1, *Lamium maculatum* 1, *Alliaria petiolata* +; *Galium odoratum* 1, *Chelidonium majus* +, *Dryopteris filix mas* 1, *Asarum europaeum* 1, *Silene dioica* +, *Salvia glutinosa* +

Plocha č.10

Fageto – Quercetum, LT 2302 – podhrebeňový vypuklý svah, zastúpenie drevín dub zimný a mnohoplodý 100%, hrab obyčajný +, vek 60 - 80 rokov, zakmenenie 0,8, zápoj 70%, sklon 20 - 30°, expozícia JV

Bylinný kryt (80%)

Poa nemoralis -+2, *Luzula luzuloides* -+2, *Calamagrostis arundinacea* +, *Dactylis polygama* 1, *Carex digitata* +, *Galium schultesii* +-2, *Digitalis grandiflora* 1, *Silene nutans* 1, *Hieracium sabaudum* 1, *Dentaria bulbifera* +-1, *Stellaria holostea* 1, *Lathyrus niger* 1, *Hieracium murorum* 1-2, *Vincetoxicum hirundinaria* 1-2, *Veronica chamaedrys* 1, *Genista tinctoria* +, *Pyrethrum corymbosum* +, *Steris viscaria* +, *Campanula persicifolia* +, *Convallaria majalis* +, *Platanthera bifolia* +, *Polygonatum odoratum* +, *Mellitis mwlissophyllum* +

Plocha č. 11

Corneto-Quercetum, LT 1604 – podhrebeňový svah so zarastenými skalkami so zásypovým humusom, zastúpenie drevín: dub zimný 80 %, jaseň stíhly 15%, lipa veľkolistá 5%, vek 60 –80 rokov, zakmenenie 0,6, zápoj 90%, sklon 30 °, expozícia J

Bylinný kryt (80 až 90%)

Alliaria petiolata -+3, *Arum alpinum* 1-2, *melica uniflora* 1, *Chelidonium majus* +, *Dentaria bulbifera* +-1, *Polygonatum multiflorum* +, *Urtica dioica* +, *Corydalis solida* +-1, *Torilis japonica* -+2, *Galium aparine* 1-2, *Lamium maculatum* 1, *Asarum europaeum* +,

Campanula trachelium 1, *Silene dioica* +, *Circaea lutetiana* +, *Valeriana officinalis* +

Plocha č. 12

Corneto - Quercetum, LT 1604 – strmý svah s povrchovými kameňmi a vystupujúce skaly, zastúpenie drevín: dub zimný 80%, hrab obyčajný 10%, jaseň štíhly 10%, v podraсте drieň obyčajný 30%, hloh obyčajný, ruža šípová, hruška planá, vek 60 –80 rokov, zakmenenie 0,7, zápoj 90%, sklon 30 – 40 °, expozícia J

Bylinný kryt (60-70%)

Brachypodium pinnatum 1-2, *Vicia casubica* 1, *Vincetoxicum hirsutaria* -+2, *Hieracium sabaudum* 1, *Trifolium alpinum* +, *Geum urbanum* +, *Hedera helix* +, *Platanthera bifolia* +, *Valeriana officinalis* +, *Campanula persicifolia* +, *Poa nemoralis* 1, *Lathyrus niger* 1-2, *Digitalis grandiflora* 1, *Galium schultesii* 1, *Arum alpinum* +, *Hylotelephium maximum* +, *Clinopodium vulgare* +, *Betonica officinalis* +, *Polygonatum odoratum* +-1

Plocha č. 13

Zápis z podhrebeňovej časti svahu s povrchovými skalami. Z drevín zaznamenané jaseň štíhly, lipa veľkolistá, hrab obyčajný, javor horský, buk lesný, brest horský

Byliny sú zastúpené druhmi:

Melica uniflora, *Silene dioica*, *Galium odoratum*, *Hordeum europaeus*, *Asarum europaeum*, *Moehringia trinervia*, *Campanula trachelium*, *Poa nemoralis*, *Lathyrus vernus*, *Galium schultesii*, *Salvia glutinosa*, *Digitalis grandiflora*, *Stachys sylvatica*, *Isopyrum thalictroides*, *Dentaria bulbifera*, *Stellaria holostea*, *Glechoma hirsuta*, *Mercurialis perennis*, *Lunaria rediviva*, *Myosotis sylvatica*, *Impatiens noli tangere*, *Polygonatum multiflorum*

Plocha č. 14

Corneto – Quercetum LT 1601 - zápis v teplejšej oblasti, jednotlivo aj v skupinách sú zastúpené dub zimný, breza previsnutá, zakmenenie 0,2, obmedzený vzrast, na skalách a na pôde je machový kryt.

Byliny sú zastúpené druhmi:

Polypodium vulgare, *Poa nemoralis*, *Galium schultesii*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Festuca heterophylla*, *Calamagrostis arundinacea*, *Luzula luzuloides*, *Hieracium murorum*, *Hieracium officinarum*, *Carex digitata*, *Hylotelephium maximum*, *Genista tinctoria*, *Dianthus carthusianorum*, *Antennaria dioica*, *Ajuga genevensis*, *Fragaria viridis*, *Viola tricolor*, *Polygonatum odoratum*, *Allium senescens* subsp. *montanum*, *Cardaminopsis arenosa*, *Juniperus communis*

Plocha č. 15

Corneto - Quercetum, LT 1601 - otvorená časť lokality

Bylinný kryt

Cystopteris fragilis, *Poa nemoralis*, *Rosa pendulina*, *Asplenium trichomanes*, *Hedera helix*, *Campanula rapunculoides*, *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*, *Quercus polycarpa*, *Quercus petraea*, *Cotoneaster integerrimus*, *Polypodium vulgare*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Melampyrum nemorosum*, *Trifolium alpestre*, *Silene nutans*, *Hieracium murorum*, *Orchis mascula*, *genista tinctoria*, *Veronica officinalis*, *Carex digitata*, *Potentilla argentea*, *Pseudolysimachion spicatum*, *Asplenium serpentrionale*, *Allium senescens* subsp. *montanum*, *Voodsia ilvensis*, *Calamagrostis arundinacea*, *Polygonatum odoratum*, *Dianthus carthusianorum*, *Inula ensifolia*, *Tithymalus cyparissias*, *steris viscaria*, *Clinopodium vulgare*, *Ajuga genevensis*, *Securigera varia*, *Potentilla recta*, *Rosa campestris*, *Spirea media*, *Crataegus monogyna*, *Crataegus laevigata*, *Betonica officinalis*

KAMENISTÉ

Navrhované územie sa nachádza v nadmorskej výške 520 -750 m n. m. na severovýchodnej, východnej a juhovýchodnej v k. ú. obce Zamutov. Celková výmera je 39,20 ha, z toho sú ochranné lesy 16,69 ha.

- Zastúpenie skupín lesných typov (SLT) a lesných typov (LT):
- (SLT) bučina vyššieho stupňa - *Fagetum pauper* (Fp.v.st)

- LT 4302 – zubačková bučina v st.
LT 4305 – kamenitá papradinová bučina v. st
- (SLT) lipová bučina – *Fagetum tiliosum* (F til)
 - LT 4402- marinkovo - bažanková lipová bučina
 - LT 4405 – mesačnicovo - bažanková lipová bučina
 - (SLT) jedľová bučina s dubom – *Fagetum quercino-abietum* (Fqa)
 - LT 4114 – chlpaňová jedľová bučina s dubom
 - (SLT) bučina s jedľou – *Fagetum abietinum* (Fa)
 - LT 4122 – kamenitá bučina s jedľou
 - (SLT) buková jedlina – *Fageto- Abietum* (FA)
 - LT 5206 – živná papradinová buková jedlina n. st.
 - (SLT) buková javorina – *Fageto – Aceretum* (Fac)
 - LT 5404 – mesačnicová buková javorina n.st.

Plocha č. 1

Fagetum tiliosum, LT 4402 - zvlnená báza svahu nad tvrdou lesnou cestou, zastúpenie drevín: buk lesný 90%, jaseň štíhly 10%, javor mliečny +, javor horský +, zakmenenie 0,8, zápoj 90-100 %, nadm v. 525 m n. m. , sklon 10-20%, expozícia V

Bylinný kryt (40 - 50%)

Carex sylvatica +, *Oxalis acetosella* - +2, *Mercurialis perennis* - +2, *Dentaria bulbifera* -2, *Scrophularia nodosa* +, *salvia glutinosa* 1-2, *Geranium robertianum* 1, *Dryopteris filix mas* 1 -2, *Senecio ovatus* +, *Anthyrium filix femina* 1, *Rubus hirtus* 1-2, *Dentaria glandulosa* 1-2, *Glechoma hirsuta* 1, *Dryopteris carthusiana* 1, *Pulmonaria obscura* +, *Ribes uva – crispa* +, *Urtica dioica* +

Plocha č. 2

Fagetum pauper v. st., LT 4305 - kamenitá až balvanitá báza svahu, zastúpenie drevín: buk lesný 70%, javor horský 15 %, javor mliečny 5 %, brest horský 10%, zakmenenie 0,9 – 1,0, zápoj 90-100 %, nadm v. 575 m n. m. , sklon 20 – 30 %, expozícia VSV

Bylinný kryt (10 –20%)

Dryopteris filix mas - +2, *Athyrium filix femina* 1, *Galium odoratum* +, *Oxalis acetosella* +, *Rubus hirtus* + -1, *Dryopteris carthusiana* +,

Pulmonaria obscura +

Plocha č. 3

Fagetum pauper v. st., LT 4302 - bočný zbíhajúci chrbát, zastúpenie drevín: buk lesný 100%, dub zimný 15 %, javor horský +, zakmenenie 1,0, zápoj 100 %, nadm v. 600 m n. m., sklon 30 %, expozícia JV
Pri chodníku je 150 ročný dub zimný.

Bylinný kryt (+ - 5%)

Dentaria bulbifera 1, *Rubus hirtus* +, *Dryopteris filix mas* +, *Viola reichenbachiana* +

Plocha č. 4

Fagetum tiliosum, LT 4405 - zvlnený svah zastúpenie drevín: buk lesný 70%, dub zimný 15 %, javor horský 20 %, jaseň štíhly 10 %, zakmenenie 0,7, zápoj 90 - 100 %, nadm v. 650 m n. m., sklon 30 - 40 %, expozícia JV

Bylinný kryt (70%)

Lunaria rediviva - +2, *Mercurialis perennis* - +3, *Urtica dioica* 1-2, *salvia glutinosa* 1, *Circaea lutetiana* +, *Brachypodium sylvaticum* +, *dentaria glandulosa* 1, *Dentaria bulbifera* 1, *Glechoma hirsuta* 1-2, *Dryopteris filix mas* +, *Arum alpinum* +

Plocha č. 5

Fagetum quercino-abietinum, LT 4114 - strmý zbíhajúci bočný chrbát s príahľým svahom zastúpenie drevín: buk lesný 70%, jedľa biela 20 %, dub zimný 10 %, nadm v. 675 m n. m., sklon 60 -80 %, expozícia V – SV

Bylinný kryt (40-60 %, machy 30%)

Luzula luzuloides - +2, *Oxalis acetosella* 2-2, *Hieracium vulgatum* 1, *Senecio ovatus* +, *Lathyrus vernus* +, *Gymnocarpium dryopteris* + - 1, *Huperzia selago* +, *Mycelis muralis* +, *Galiumschultesii* +, *Fragaria vesca* +, *Hieracium murorum* +, *Polygonatum verticillatum* +, *Orthilia secunda* +, *Prenanthes purpurea* +, *Vaccinium myrtillus* 1-2, *Veronica officinalis* +, *Anthyrium filix femina* +, *Solidago virgaurea* +

Plocha č. 6

Fageto-Abietum, LT 5206 - strmý svah s kamením na povrchu, zastúpenie drevín: jedľa biela 80 %, buk lesný 20%, breza ovisnutá +, zakmenenie 0,6, zápoj 60-70 %, nadm v. 700 m n. m., sklon 100 %, expozícia SV

Bylinný kryt (40%, machy 40%)

Oxalis acetosella - +2, *Gymnocarpium dryopteris* - +2, *Luzula luzuloides* - +2, *senecio ovatus* 1, *Lycopodium clavatum* +, *Dryopteris dilatata* 1, *Hieracium murorum* 1-2, *Athyrium filix femina* 1, *Phegopteris conetilis* + -1, *Vaccinium myrtillus* + -1, *Huperzia selago* +, *Hieracium vulgatum* +, *Orthilia secunda* +

Jedľa biela v porastoch chradne, vyschýna, koruny sú preriedené a zmladzovanie je poškodzované zverou.

Plocha č. 7

Fagetum tiliosum, LT 4402 - podhrebeňový svah, zastúpenie drevín: buk lesný 90%, javor horský 10 %, vek 100 - 200 rokov, zakmenenie 0,9, zápoj 100 %, nadm v. 730 m n. m., sklon 50 %, expozícia V

Bylinný kryt (50%)

Mercurialis perennis - +2, *Dentaria bulbifera* 1-2, *Glechoma hirsuta* 1, *Lunaria rediviva* +, *Athyrium filix femina* +, *Dryopteris carthusiana* +, *Dentaria glandulosa* 1, *Geranium robertianum* +, *Brachypodium sylvaticum* +, *Tithymalus amygdaloides* +, *Stachys sylvatica* +, *Galium odoratum* +, *Rubus hirtus* +, *Sanicula europaea* +, *Dryopteris filix mas* 1

Plocha č. 8

Fagetum abietinum, LT 4122 - strmý svah s povrchovým kamením, zastúpenie drevín: buk lesný 90%, jedľa biela 10%, zakmenenie 0,6-0,7, zápoj 60-80 %, nadm v. 710 m n. m., sklon 100 %, expozícia VSV

Bylinný kryt (40-50%, machy 30-40%)

Luzula luzuloides - +2, *Prenanthes purpurea* 1-2, *Oxalis acetosella* 1-2, *Gymnocarpium dryopteris* - +2, *Senecio ovatus* +, *Huperzia selago* + -1,

Vaccinium myrtillus +, *Hieracium murorum* 1, *Lycopodium annotinum* +-1, *Calamagrostis arundinacea* +-1, *Deschampsia flexuosa* +, *Mycelis muralis* +

Zmladenie jedle bielej, buka lesného a jarabiny vtácej je dobré.
Zmladzovanie jedle bielej je poškodzované zverou.

Plocha č. 9

Fageto-Aceretum, LT 5404 - podhrebeňový svah s kamením, zastúpenie drevín: buk lesný 60%, javor horský 20%, javor mliečny 10%, jaseň štíhly 10%, nadm v. 750 m n. m., sklon 70- 80 %, expozícia V

Bylinný kryt (70 - 80%)

Lunaria rediviva - +3, *Mercurialis perennis* 2-3, *Galium odoratum* 1, *Glechoma hirsuta* 1, *Urtica dioica* 1, *Impatiens noli-tangere* +, *Galeopsis speciosa* +, *Dryopteris filix mas* 1, *Dentaria bulbifera* 1, *Geranium robertianum* 1, *Senecio ovatus* +, *Pulmonaria obscura* +, *Actea spicata* +, *Chelidonium majus* +, *Hordelymus europaeus* +, *Galeobdolon luteum* +

Plocha č. 10

Fagetum abietinum, LT 4122 - strmý kamenitý svah s pôvodnou jedľou bielou, zastúpenie drevín: jedľa biela 9%, buk lesný 10%, vek 60-100 rokov, zakmenenie 0,7, zápoj 70- 80 %, nadm v. 600 m n. m., sklon 100 %, expozícia VSV

Bylinný kryt (50%, machy 30%)

Luzula luzuloides 2-3, *Hieracium murorum* 1-2, *Dryopteris carthusiana* 1, *Gymnocarpium dryopteris* 1, *Athyrium filix femina* -+2, *Phegopteris connectilis* 1, *Dryopteris filix mas* 1, *Prenanthes purpurea* 1-2, *Oxalis acetosella* 1, *Orthilia secunda* +, *Fragaria vesca* +, *Huperzia selago* 1, *Lycopodium annotinum* - + 2, *Carex digitata* +, *Polytrichum formosum* 2-3

LITERATÚRA:

Zlatník, A., 1978: Lesnícka fytocenologie, SZN, Praha

ÚDAJE O VÝSKYTE STAVOVCOV ZÍSKANÉ POČAS XXVI. VS TOP V JUSKOVEJ VOLI.

RNDr. Miroslav Fulín, CSc.

Správa o výskyte stavovcov zahŕňa poznatky o živočíšnych druhoch triedy obojživelníky, plazy, vtáky a cicavce. Tieto údaje boli nesystematicky získavané účastníkmi tábora pri pochôdzkach, pobyte, odchytom rozhovormi s občanmi na jednotlivých lokalitách v širšom okolí obce Juskova Voľa.

Údaje o výskyte poskytli títo účastníci: R. Čajka, M. Sinský, P. Janečka, F. Furdan, D. Koreňová, P. Kaňuch, T. Hajduk a iní, ktorým sa ospravedlňujem, že som nezaznamenal ich mená. Aktívne a samostatne zber údajov realizoval D. Gruľa. Všetkým, ktorí prispeli údajmi ďakujeme za ochotu a spoluprácu.

Priestor obce Juskova Voľa poskytuje živočíšnym druhom viaceré typy biotopov vhodné ako úkrytové, ako loviská, reprodukčný priestor i ako dočasné stanovištia. Okrem biotopu zastavanej časti obce je to biotop, záhrad, pasienkov a lúk, trnkových kriačín, riečneho koryta, brehových porastov, divokých skládok TKO, lesný biotop, biotop kameňolomu, skalných sutín a biotop zamokrených lúk. Už táto charakteristika územia napovedá, že aj živočíšne spoločenstvo stavovcov bude rôznorodé.

Dôležitou podmienujúcou skutočnosťou pre existenciu druhov je v priestore geologické podložie a s ním spojený hydrologický režim. Ten dosahuje výrazné maximá v čase zrážok. Dlhodobé suché obdobie spôsobuje nedostatok vody a vysychanie krajiny. V tom období majú pre existenciu živočíchov význam stále pramene, na ktoré je viazaný život väčšiny tu žijúcich druhov. Takéto priestory sa stávajú cennými krajinnno-štruktúrnymi prvkami územia a zaslúžili si aj našu pozornosť počas pobytu na TOP-e.

Zber údajov počas konania tábora ovplyvnilo pomerne suché a horúce počasie čo sa odrazilo na malej intenzite aktivít jednotlivých živočíchov ako tým aj ich málo početnému pozorovaniu.

K zisťovaniu stavu bola použitá metóda vizuálneho pozorovania, metóda akustického rozlišovania spevu a zvukov živočíchov, detektor na zachytávanie zvukov netopierov, metóda analýzy sekundárnych znakov a pod.

Z jednotlivých tried stavovcov boli pozorované v katastrálnom území Juskova Vol'a tieto druhy:

Obojživelníky

Salamandra obyčajná - *Salamandra salamandra*

Kunka žltobruchá – *Bombina variegata*

Skokan hnedý – *Rana temporaria*

Ropucha zelená – *Bufo viridis*

Poznámka: Predpokladáme výskyt aj ďalších druhov, hlavne mlokov, avšak pokročilé ročne obdobie a dlhodobé sucho neposkytli vhodné možnosti na jednoduchý terénny prieskum. Nenašli sa typické mokriny s vodnou hladinou kde by bolo možné zastihnúť vývojové štádiá.

Plazy

Jašterica obyčajná – *Lacerta agilis*

Jašterica živorodá – *Lacerta vivipara*

Slepúch lámavý – *Anguis fragilis*

Užovka obyčajná – *Natrix natrix*

Užovka stromová – *Elaphe longissima*

Zmija obyčajná – *Vipera berus*

Poznámka: Zistené druhy charakterizujú takmer úplne spoločenstvo plazov na území. V literatúre sa uvádza ešte výskyt jašterice múrovej (*Lacerta muralis* na Zamutovských skalách avšak počas TOP-u nebola účastníkom v tomto priestore jašterica múrová potvrdená. Vhodné biotopické možnosti má aj v priestore lomových stien oboch funkčných kameňolomov v k.ú. Juskovej Voli. Potešujúce bolo potvrdenie výskytu užovky stromovej. Pozorovaná bola na dvoch lokalitách a je predpoklad, že sa vyskytuje aj na ďalších vhodných stanovištiach. Jašterica živorodá vytvára v mohutnom lesnom komplexe Slanských vrchov uzavreté spoločenstvá populácií. Ich migráciu medzi jednotlivými populáciami sťažuje lesný porast a zarastanie lesných ciest. To pravdepodobne vysvetľuje aj skutočnosť, že na miestach kde sa vyskytuje vytvára početné i niekoľko desiatok jedincov silné populácie. Takýmto miestami výskytu sú kameňolomy a zrubové poľovnícke chaty v záveroch dolín.

Vtáky

Belorítka obyčajná – *Delichon urbica*
Bocian čierny – *Ciconia nigra*
Brhlík obyčajný – *Sitta europaea*
Červienka obyčajná – *Erithacus rubecula*
Ďateľ bielochrbtý – *Dendrocopos leucotos*
Ďateľ hnedkavý – *Dendrocopos syriacus*
Ďateľ malý – *Dendrocopos minor*
Ďateľ veľký – *Dendrocopos major*
Drozd čierny – *Turdus merula*
Drozd plavý – *Turdus philomelos*
Glezc obyčajný – *Coccothraustes coccothraustes*
Holub hrivnák – *Columba palumbus*
Holub plúžik – *Columba oenas*
Hýľ obyčajný – *Pyrhulla pyrhulla*
Kanárik poľný – *Serinus serinus*
Kolibiarik čipčavý – *Phylloscopus collybita*
Kolibiarik sykavý – *Phylloscopus sibilatrix*
Kôrovník krátkoprstý – *Certhia familiaris*
Králik ohnivohlavý – *Regulus ignicapilus*
Králik zlatohlavý – *Regulus regulus*
Krkavec čierny – *Corvus corax*
Krutohlav obyčajný – *Jynx torquilla*
Ľabtuška hôrna – *Anthus trivialis*
Lastovička obyčajná – *Hirundo rustica*
Lelek obyčajný – *Caprimulgus europaeus*
Mlynárka dlhochvostá – *Aegithalos caudatus*
Muchár sivý – *Muscicapa striata*
Muchárik bieločrký – *Ficedula albicollis*
Muchárik malý – *Ficedula parva*
Myšiak hôrny – *Buteo buteo*
Oriešok obyčajný – *Troglodytes troglodytes*
Orol krikľavý – *Aquila pomarina*
Penica čiernohlavá – *Sylvia atricapilla*
Penica hnedokrídla – *Sylvia communis*
Penica jarabá – *Sylvia nisoria*
Penica popolavá – *Sylvia curruca*
Penica slávikovitá – *Sylvia borin*

Pinka obyčajná – *Fringilla coelebs*
Prhľaviar čiernohlavý – *Saxicola torquata*
Rybárik obyčajný – *Alcedo atthis*
Sluka hôrna – *Scolopax rusticola*
Sojka obyčajná – *Garrulus glandarius*
Sokol lastovičiar – *Falco subbuteo*
Sova dlhochvostá – *Strix uralensis*
Sova obyčajná – *Strix aluco*
Stehlík čížik – *Carduelis spinus*
Stehlík konôpka – *Carduelis cannabina*
Stehlík obyčajný – *Carduelis carduelis*
Strakoš obyčajný – *Lanius collurio*
Strnádka obyčajná – *Emberiza citrinella*
Sýkorka belasá – *Parus caeruleus*
Sýkorka hôrna – *Parus palustris*
Sýkorka veľká – *Parus major*
Tesár čierny – *Dryocopus martius*
Trasochvost biely – *Motacilla alba*
Trasochvost horský – *Motacilla cinerea*
Včelár obyčajný – *Pernis apivorus*
Vodnár obyčajný – *Cinclus cinclus*
Vrabec domový – *Passer domesticus*
Vrabec poľný – *Passer montanus*
Výr skalný – *Bubo bubo*
Žlna zelená – *Picus viridis*
Žltouchvost domový – *Phoenicurus ochruros*

Poznámka: V širšom okolí, neďaleko obce Zamutov boli pozorované navyše druhy ako bocian biely – *Ciconia ciconia*, bažant poľný – *Phasianus colchicus*, jarabica poľná – *Perdix perdix*. Za pozornosť stojí poznatok, že v obci Juskova Voľa nebol zaznamenaný výskyt hrdličky záhradnej (*Streptopelia decaocto*), škorca obyčajného (*Sturnus vulgaris*), straky obyčajnej (*Pica pica*). Prítomnosť posledných dvoch však nevyklúčujeme no potrebný bude skorší termín na ich zistenie. Pozoruhodná bola prítomnosť mladého jedinca rybárika riečneho nakoľko nie sú nám známe, pod ani nad obcou, vhodné možnosti na ich hniezdenie.

Osobitná pozornosť bola venovaná hniezdičom intravilánu obce Juskova Voľa. Zamerali sme sa na sčítanie aktívnych hniezd belorítky obyčajnej (*Delichon urbica*) a lastovičky obyčajnej (*Hirundo rustica*). Počet párov a čísla rodinných domov resp. budovy, ktoré slúžia ako hniezdne stanovištia v dvore príslušného domu kde príslušný druh hniezdi je uvedený v tabuľke. Okrem nich sme sledovali počet párov ďalších druhov. Populáciu vrabca domového v obci tvorí 16 hniezdných párov, populáciu trasochvosta bieleho (*Motacilla alba*) 3 hniezdne páry, v 1 páre sa vyskytoval trasochvost horský (*Motacilla cinerea*) a 7 párov žltochvosta domového (*Phoenicurus ochrurus*).

Číslo rodinného domu	Počet hniezd	
	Belorítko obyčajná	Lastovička obyčajná
5	1	
9		1
10	2	
12		1
13	6	
14	4	
16	3	
18	2	
23	2	2
25	5	1
26	1	
27	5	
30	1	
32	5	
41	1	
73	2	1
80	3	
89		2
96	5	2
97	4	
98	1	1
99	1	

100	1	
104	2	
107	2	
109	1	
112	1	
138		1
143		1
Spolu	61	13

Cicavce

Hraboš poľný – *Microtus arvalis*
 Hrdziak hôrny – *Clethrionomys glareolus*
 Jazvec obyčajný – *Meles meles*
 Jeleň obyčajný – *Cervus elaphus*
 Jež obyčajný – *Erinaceus europaeus*
 Krt obyčajný – *Talpa europaea*
 Kuna hôrna – *Martes martes*
 Lasica obyčajná – *Mustela nivalis*
 Líška obyčajná – *Vulpes vulpes*
 Myš domová – *Mus musculus*
 Netopier obyčajný – *Myotis myotis*
 Piskor obyčajný – *Sorex araneus*
 Plch obyčajný – *Glis glis*
 Pílik lieskový – *Muscardinus avellanarius*
 Podkovár malý – *Rhinolophus hipposideros*
 Raniak hrdzavý – *Nyctalus noctula*
 Ryšavka žltohrdlá – *Apodemus flavicollis*
 Srnec hôrny – *Capreolus capreolus*
 Sviňa divá – *Sus scrofa*
 Večernica malá – *Pipistrellus pipistrellus*
 Veverica obyčajná – *Sciurus vulgaris*
 Vlk obyčajný – *Canis lupus*
 Zajac poľný – *Lepus europaeus*

Poznámka: Výpočet druhov nie je konečný. Predpokladáme vyšší počet o druhy hmyzožravcov a lesných hlodavcov. Takisto lesné netopiere môžu zvýšiť celkový počet druhov.

HODNOTIACA SPRÁVA Z VÝSLEDKOV PRÁCE LESNÍCKEJ SEKCIE

Ing. Peter Baláž

CHARAKTERISTIKA LESNÝCH EKOSYSTÉMOV

Geomorfológia Slanských vrchov určuje značnú pestrosť a rôznorodosť lesných spoločenstiev v tejto oblasti. Keďže som nemal k dispozícii potrebné typologické podklady, na základe jednotlivých pochôdzok do okolia Juskovej Vole a Zamutova iba odhadujem, že sa tu vyskytujú lesné spoločenstvá od 2.-bukovo-dubového lesného vegetačného stupňa až po 5.-jedľovo-bukový lesný vegetačný stupeň. Čo sa týka členenia podľa edaficko-trofických podmienok, predpokladám prítomnosť spoločenstiev radu A/B - prechodný rad medzi kyslými a živnými stanovišťami, radu B - živný, ktorý je v tejto oblasti podľa mňa majoritný, radu B/C - prechodný medzi živným a nitrofilným a radu C - čiže nitrofilný alebo javorový, typický pre sutinové spoločenstvá s dominanciou cenných listnáčov.

Zdanlivo v rozpore s vyššie spomenutou pestrosťou lesných spoločenstiev sa na prvý pohľad zdá byť vysoká veková, druhová a priestorová rovnorodosť stromovej zložky lesa na rozsiahlych plochách bučín. Táto má však objektívnu historickú príčinu. Veľké plochy Slanských vrchov boli totiž v minulosti odlesnené vďaka výrobe drevného uhlia. Tieto boli následne pravdepodobne niekedy v prvej polovici minulého storočia zalesnené prevažne bukom. Treba pri tom oceniť, že minulé generácie lesníkov pôsobiach na tomto území nepodľahli vtedajšiemu trendu tzv. smrekomanie a preto tu nevznikli takmer žiadne nepôvodné a nestabilné smrečiny.

Drevinová skladba tunajších lesov je, až na absenciu jedle, veľmi blízka predpokladanému pôvodnému drevinovému zloženiu. V nižších polohách sa tu nachádzajú kvalitné a zdravé porasty duba s bukom s prevahou duba a s hrabom v spodnej etáži. So stúpajúcou nadmorskou výškou rastie zastúpenie buka až po takmer čisté bučiny. Významný podiel na drevinovej skladbe majú aj cenné listnáče, v nižších polohách čerešňa, lipa, javor poľný a mliečny, jaseň štíhly a brest väzový, vyššie pristupujú javor horský a brest horský a ustupuje

čerešňa, javor poľný a lipa. Na niektorých, najmä sutinových, stanovištiach sa javory a jaseň stávajú dominantnými drevinami. Pozdĺž potokov rastú miestami veľmi kvalitné brehové porasty, ktorých kostru tvoria jelša lepkavá, jaseň štíhly, vŕba krehká a brest. Na niektorých lokalitách sa nachádzajú aj porasty s borovicou a smrekovcom. Výskyt smreka som zaznamenal iba v minimálnej miere.

Zaujímavým, aj keď na Slovensku nie zriedkavým, úkazom je tzv. inverzia vegetačnej stupňovitosti. To znamená, že klasický sled rastlinných spoločenstiev od teplomilných k chladnomilnejším smerom nahor sa poruší a obráti. S týmto javom sa stretneme najmä na vypuklých kamenitých na juh orientovaných hrebeňových častiach, kde sa plytká pôda rýchlo prehrieva a chladný vzduch steká do údolia. Vyskytujú sa tu teplomilné xerothermné dubinové spoločenstvá a pod nimi chladnomilnejšie bučiny. Na niektorých lokalitách dochádza k prechodu zo 4. až do 2. lesného vegetačného stupňa. Na týchto hrebeňových lokalitách sa kvôli nedostupnosti nachádzajú veľmi staré exempláre duba dosahujúce úctyhodných rozmerov.

Veľmi cenný je bukovojedľový porast v Brestovej doline v lokalite Kráľovský vrch. Je to posledné útočisko pôvodného výskytu jedle minimálne v tejto časti Slanských vrchov o výskyte jedle v celom pohorí žiaľ nemám informácie). Jedná sa o porast s výmerou do 10 ha, kde je konkurenčná schopnosť buka voči jedli pravdepodobne vplyvom kyslej materskej horniny - ryolitu oslabená a jedľa tu preberá dominanciu. Dobré sa prirodzene zmladzuje a preniká aj do okolitých porastov. Je to podľa mňa dôkazom toho, že sa v tejto oblasti podieľala na drevinovej skladbe pôvodných lesov a má tu priaznivé podmienky pre svoju existenciu. Jej prirodzený výskyt v Slanských vrchoch spomína aj (PAGAN 1997). Veľmi oceňujem fakt, že už bol podaný návrh na vyhlásenie tejto lokality za rezerváciu.

K zaujímavostiam patrí aj pagaštanová aleja a porast so starými mohutnými dubmi pri strelnici v Zamutove. Myslím, že by bolo vhodné považovať o vyhlásení niektorých exemplárov za chránené stromy.

PRIPOMIENKY A NÁVRHY K OBHOSPODAROVANIU LESA

Vzhľadom na už spomínanú značnú vekovú homogenitu bučín, často na veľkých súvislých plochách, navrhujem predĺženie celkovej obnovnej doby na maximálnu možnú mieru s minimalizáciou výmery jednotlivých obnovných prvkov za účelom väčšej priestorovej diferenciácie týchto porastov. Predĺženie obnovnej doby síce môže spôsobiť určitú ekonomickú stratu pri zhodnocovaní drevnej suroviny, no na druhej strane ju vyváži zvýšená stabilita a odolnosť porastov voči pôsobeniu abiotických škodlivých činiteľov. Najmä vietor v spojení s rozmočenou pôdou dokáže v bučinách na týchto bohatých pôdach spôsobiť značné škody.

Ďalej navrhujem v rámci obnovy postupné vnášanie jedle najmä v polohách nad 500 m.n.m. Vo vyšších nadmorských výškach by na lokalitách s vhodnými pôdami mohla byť jednou z hlavných porastotvorných drevín. Jednak to zvýši ekonomickú výťažnosť a z ekologického hľadiska jej prítomnosť v porastoch zvýši ekologickú diverzitu a stabilitu lesných ekosystémov.

Vodné by bolo tiež ponechanie stojacich odumretých a určitého počtu živých starých stromov pri obnove v poraste. Na väčšine plochy obnovovaných porastov sa nachádza určitý počet nekvalitných, poškodených a nahnítych stromov pri ktorých zisk z ich predaja nedosahuje často ani náklady na ich spracovanie. Toto opatrenie umožní výskyt mnohých, často i vzácných druhov stavovcov i bezstavovcov viazaných na staré odumierajúce stromy a prispeje k udržiavaniu ekologickej rovnováhy v lese pri minimálnej alebo aj nulovej ekonomickej strate.

V neprístupných hrebeňových častiach, predpokladám že patria zväčša do kategórie ochranných lesov, sa nachádzajú často prestarnuté porasty. Preto navrhujem uplatnenie určitých hospodárskych zásahov formou účelového výberu aj v týchto lokalitách, čím by sa podporila dynamika prirodzenej obnovy a nehrozilo by dlhodobejšie zníženie ich pôdoochrannej funkcie v dôsledku prirodzeného rozpadu týchto porastov.

Jedným z mála výraznejších negatívnych vplyvov v tejto oblasti je tvorba erózných rýh pri sústreďovaní drevnej hmoty. Bolo by preto vhodné zvážiť použitie lanovkových technológií pokiaľ sú dostupné,

alebo aspoň obmedziť pohyb traktorov po nespevnených trasách v období, keď nie je zamrznutá alebo vyschnutá pôda a do potenciálnych aj už vyniknutých erózných rýh po ukončení prác sústrediť nevyužitú dendromasu z okolia.

Tiež si myslím, že treba zvážiť použitie smreka pri zalesňovaní delimitovaných i ostatných plôch. Jeho podiel síce nie je tak výrazný aby významne ohrozil stabilitu tunajších lesov, no keďže je v nižších polohách takmer 100%-ne napádaný hnilobou už v mladom veku, jeho použitie je prakticky zbytočné. S využitím smreka možno uvažovať až v polohách nad 700 m.n.m. aj to iba ako s prímесou jedľovobukových porastov.

ZÁVER

Na základe mojich pozorovaní usudzujem, že tunajšie lesy tvoria a aj naďalej budú tvoriť plnohodnotnú a stabilnú kostru ekologickej stability v krajine. Je to zásluha jednak priaznivých prírodných podmienok ako aj doterajšej pestovnej starostlivosti zo strany lesného hospodárstva. K hlbšiemu a presnejšiemu hodnoteniu tunajších lesov by bolo potrebné omnoho viac času, prostriedkov i podkladov. Ja som vo svojej správe vychádzal iba z poznatkov získaných za krátke obdobie troch dní práce lesníckej sekcie. Je preto možné, že som prehliadol mnohé cennosti daného územia ako aj niektoré skutočnosti ktoré by mohli vytvárať o čosi odlišnejší pohľad na tunajšie lesy a lesné hospodárstvo.

Aj keď štruktúra porastov v záujmovej oblasti nedosahuje najmä kvôli využívaniu krajiny v minulosti optimum, ktoré je možné v týchto podmienkach dosiahnuť, verím že citlivým a prezieravým prístupom zo strany lesného hospodárstva sa tento stav v budúcnosti zmení ešte k lepšiemu.

BIBLIOGRAFIA:

PAGAN, J., 1997. *Lesnícka dendrológia, (Script.)*, TU ZVOLEN, 31.s.

KRAJINNO-EKOLOGICKÉ HODNOTENIE OKOLIA OBCE JUSKOVA VOĽA

Ing. Roman Čajka

Ing. Martin Šinský

1. Prírodné pomery

○ Geologické pomery

Východoslovenský vulkanizmus

Sopečné masy Slanských vrchov ležia na starších neogénnych usadeninách, a podobne aj väčšia časť vulkanitov Miliča. Tu je však známe i staré kryštallické podložie v malom výskyte pri Byšte.

Prvé prejavy vulkanizmu na východnom Slovensku sa objavujú v burdigale a pokračujú i v helvéte výlevmi ryolitov a ich tufov. V spodnom i vrchnom tortóne pokračuje ryolitový vulkanizmus už vo zvýšenej miere a vznikajú mocné polohy tufov a tufitov v panve, ako aj veľké telesá ryolitov. Na povrch vystupujú splodiny tejto sopečnej činnosti napríklad v okolí Vranova.

Ako vidieť, na východnom Slovensku sa v období burdigalu-tortónu nevyskytovalo striedanie erupcií ryolitov a andezitov. Aj intenzita sopečnej činnosti od burdigalu postupne stúpala a vo vrchnom tortóne zasa klesala. Preto sa ryolity tohto obdobia spájajú do spoločnej prvej ryolitovej fázy. Andezitový vulkanizmus sa tu začína až vo vrchnom tortóne výlevmi hyperstenických andezitov, ktoré zasahujú až do spodného sarmatu a tvoria úvodnú andezitovú fázu. Táto sopečná fáza – na rozdiel od prvej ryolitovej – vytvorila už veľké stratovulkány a poskytla množstvo sopečného materiálu. Za jej produkty sa považujú andezity Miliča a výskyty pri Kráľovskom Chlmcí. V spodnom sarmate sa vedľa doznievajúceho andezitového vulkanizmu začína sopečná činnosť druhej ryolitovej fázy, ktorá prebiehala v niekoľkých etapách a skončila sa až v panóne. Bolo to intenzívne soptenie, ktoré poskytlo množstvo tufov, najmä v panve, ako aj lávy na východnom a západnom okraji Slanských vrchov, v Miliči a v okolí Zemplínskych vrchov a Michaloviec. Vedľa ryolitov vznikali i dacity. Vulkanizmus druhej ryolitovej fázy sa prekrýval s nasledujúcim andezitovým vulkanizmom začiatkom vrchného sarmatu, počas ktorého vystúpili masy amfibolicko-pyroxenických andezitov a ich tufov. Táto fáza sa uplatnila najmä

v severnej časti Slanských vrchov a vo Vihorlate. Na konci sarmatu a začiatkom panónu sa oživuje sopečná činnosť; počas nej vyvreli mnohé sopky, ktoré dali základ Slanským vrchom a Vihorlatu. Je to druhá andezitová fáza, v priebehu ktorej sa vyliali pyroxenické andezity. S touto fázou geneticky súvisí aj zrudnenie zlata, striebra a ortuť v Slanských vrchoch. Záverečná fáza subsekventného vulkanizmu sa prejavila len v stopách na južnom úpätí Vihorlatu vystúpením sklovitých andezitov. Finálny vulkanizmus sa na východnom Slovensku neprejavil.

Sopečné pohoria východného Slovenska predstavujú však len zvyšok veľkých sopečných celkov, pretože po vyzdvihnutí celej oblasti v ponte erózia rozrušila rozsiahle vulkanické celky a veľká časť z nich bola denudovaná.

Slanské vrchy

Sopečný komplex Slanských vrchov leží na starších neogénnych usadeninách. Z najstarších sopečných hornín sa zachovali splodiny druhej ryolitovej fázy pri **Zamutove**. Tu vystupujú latity vo forme podpovrchovej intrúzie. Sú to svetlé horniny porfyrickej štruktúry. Výrastlice tvoria živce (oligoklas-labrador) a sklo. Základná hmota je sklovitá. Na obode Slanských vrchov sa miestami vyskytujú tufity druhej i prvej ryolitovej fázy. Väčšie rozšírenie majú už andezity a ich tufy prvej andezitovej fázy (amfibolicko-pyroxenické andezity). Vyskytujú sa v severnej časti pohoria. Najväčšími sú rozšírené medzi Kokošovcami a Varhaňovcami. Tvoria zväčša tvarom nápadné homoľovité formy (kopec Oblík, Vrátna, Sobraná). Mimo pohoria vystupujú severne od Fintíc v nápadných kopcoch Šariša, Lysej Stráže a Kapušianskeho hradu. Sú to horniny zväčša svetlé, porfyrickej štruktúry, so zrnitým vývojom základnej hmoty. Porfyrické výrastlice tvoria andezín až labrador. Ďalej sa v nich nachádzajú amfiboly, augit a diopsid. Andezity severne od Fintíc obsahujú aj granát. Medzi Kokošovcami a Varhaňovcami vystupujú aj ich tufy a tufity, ktoré sú niekde popolovité, inde zase hrubozlepenčovité až blokové. Vlastné pohorie však budujú andezity a ich tufy druhej andezitovej fázy. Sú to pyroxenické andezity, ktoré vytvárajú rôzne formované výlevné telesá, kde-tu však vystupujú aj ako drobné intruzíva. Štruktúru majú porfyrickú, popri pyroxénoch obsahujú amfibol a biotit, zo živcov labrador až andezín. Výlevy pyroxenických andezitov sa striedali

s vyvrhovaním sopečného popola. Tieto tufové vyvrženiny prevládajú nad andezitmi a usadzovali sa buď v jazernom prostredí, alebo na suchej zemi. V tufitickom vývoji sú dobre odkryté vo východnej časti Dargovského priesmyku, na hradskej medzi Herľanmi a Vranovom, v doline potoka Delňa a inde. Striedajú sa v nich polohy jemnozrnné s hrubozlepencovitými. Vyššie časti pohoria budujú okrem andezitov tufy usadené na suchej zemi. Aj v nich sa striedajú polohy jemnozrnné s hrubozrnnými až balvanovitými. Tieto uloženiny majú často rôznorodný charakter, obsahujú úlomky a bomby rôznych druhov andezitov, ktoré boli vyvrhnuté zo starších vulkanických členov v hĺbke. Slanské vrchy v dnešnom stave sú len eróznym zvyškom pôvodného rozsiahleho sopečného celku.

pozn. burdigal = karpat, helvét = báden

○ **Geomorfologické pomery**

Slanské vrchy predstavujú úzky horský chrbát smeru S – J, mierne vyklenutý na východ. Tiahnu sa od Okružnej na severe až po zníženu medzi Ruskovom, Slančíkom a Slanským Novým Mestom na juhu. Na západe hraničia s Košickou kotlinou, na východe s Východoslovenskou nížinou.

Predstavujú typ vrchovinovej, vo svojich najvyšších častiach hornatinovej krajiny.

Zaradenie Mazúr – Lukniš:

Sústava: Alpsko-himalájska

Podsústava: Karpaty, Panónska panva

Provincia: Západné Karpaty, Východopanónska panva

Subprovincia: Vnútorne západné karpaty, Veľká dunajská kotlina

Oblasť: Matransko-slanská, Východoslovenská nížina

Celok: Slanské vrchy, Východoslovenská pahorkatina

Podcelok: Makovica, Podslanská pahorkatina

Súčasný reliéfový proces:

Fluviálne a strážové procesy

-silný fluviálny erózný proces so silnou hĺbkovou eróziou, stredne silný až silný pohyb hmôt po svahoch v horskom reliéfe (skoro celé územie až na SV časť)

- slabý fluvialný erózný proces s miernym pohybom svahových hmôt v pahorkatinách s dominanciou rozovretých úvalinovitých dolín (SV územia)

Základné morfoštruktúry:

Bloková slansko-matranská a vihorlatská morfoštruktúra: pozitívne morfoštruktúry (hraste a diferencované bloky)

Negatívne morfoštruktúry Panónskej panvy: mierne diferencované morfoštruktúry bez agradácie

Základné typy reliéfu:

▪ **Morfoštruktúrna klasifikácia:**

Reliéf kryhovej vulkanickej štruktúry:

- reliéf na pyroklastoch so slabým až stredným uplatnením litológie
- reliéf na stratovulkanických štruktúrach so stredným až silným uplatnením litológie

▪ **Morfoskulptúrna klasifikácia:**

Eróznó – denudačný reliéf

Pedimentový fluvialno-denudačný reliéf

- pedimentová rezaná pahorkatina

Fluvialne rezaný rázsochový reliéf

- fluvialna rezaná vrchovina
- fluvialna rezaná hornatina

Sklonitosť: 6°– 14°, 14°- 24°

Vybrané tvary reliéfu: zosuny, morfologicky výrazné stráne na tektonických poruchách (SV časť), vypreparovaný sopúch (S od sútoku potokov)

Svahové poruchy: svahové poruchy vo vulkanických pohoriach – blokové rozpadliny, blokové polia, zosuny, zemné prúdy, zlomiská

○ **Pedologické pomery**

Z pôdných typov v území prevažujú kambizeme nasýtené až nenасыtené mezobázické na stredne ťažkých až ľahších skeletnatých zvetralinách vulkanických hornín. Vo vyšších nadmorských výškach

v masíve Makovice prevažujú kambizeme nenasýtené oligobázické. Na svahoch s väčšími sklonmi sú pôdy plytšie a v záujmovom území ich predstavujú lokálne rankre. Na lokálne zamokrených miestach typu pramenných kotlov sa vyvinuli kambizeme oglejené. Na nivách väčších tokov sú vyvinuté najmladšie pôdy fluvizeme.

Najrozšírenejším pôdnym druhom v katastrálnom území Juskovej Vole je pôda piesočnato-hlinitá, v lesných komplexoch hlinitá. Skeletnosť je najvyššia (silne skeletnaté pôdy) v pôdach vo vrcholových častiach Makovice. Vo väčšine územia sú pôdy stredne skeletnaté. Reakcia pôdy je prevažne slabo kyslá až neutrálna.

○ **Hydrograficko – hydrologické pomery**

Katastrálne územie je odvodňované tokom Lomnica a patrí do povodia rieky Bodrog. Tok Lomnica má v predmetnom území významnejší ľavostranný prítok Medvedí potok, do ktorého sa vlieva Košiarny potok. Okrem tohto prítoku sa doň vlievajú ešte dva bezmenné ľavostranné prítoky, ktoré sú však menšie.

Priemerný ročný elementárny odtok z územia je 5 – 7,5 l/s/km². Režim odtoku je snehovo-dažďový s mierne výrazným podružným zvýšením vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy.

○ **Klimatické pomery**

Územie zasahuje do všetkých troch klimatických oblastí Teplej, mierne teplej a chladnej.

- **Teplá oblasť:** počet letných dní s max. teplotou vzduchu nad 25 °C je v roku nad 50

Podoblasť: mierne vlhká

- *okrsok* teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou (t v januári -3 °C až -5 °C)

- **Mierne teplá oblasť:** počet letných dní v roku pod 50, priemerná t vzduchu v júli nad 16 °C

Podoblasť: mierne vlhká

- *okrsok* mierne teplý, mierne vlhký, vrchovinový (nadm. výška nad 500 m n. m.)

- **Chladná oblasť:** priemerná t vzduchu v júli pod 16 °C

Podoblasť: v rámci tejto oblasti sa nebrala do úvahy a nevyčlenila sa

- *okrsok* mierne chladný (t v júli 12 °C až 16 °C)

Podľa klasifikácie klimaticko-geografických typov patrí územie do **typu** vlhkej až veľmi vlhkej **horskej klímy** s malou inverziou teplôt; **subtypu** teplej až mierne chladnej klímy.

Priemerný ročný úhrn zrážok je od 700 do 800 mm. Priemerná maximálna výška snehovej pokrývky je 25 – 75 cm, s dĺžkou trvania priemerne 110 – 130 dní. Priemerný ročný úhrn výparu z povrchu pôdy je 450 – 500 mm. Potenciálny výpar predstavuje hodnota 400 – 600 mm ročne. Maximum zrážok podľa meteorologickej stanice v Trebišove spadne v júni (75 mm) s podvojným maximom v auguste (65 mm). Minimum zrážok spadne v marci (22mm).

○ **Rastlinstvo**

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu predmetného územia predstavujú kvetnaté bukové a jedľové lesy. Ojedinele, najmä na svahoch s menšou nadmorskou výškou a severnou expozíciou ju predstavujú kyslomilné bukové podhorské lesy. Na sutinách ju reprezentujú javorové horské lesy. Na svahoch s južnou expozíciou sa prirodzene vytvorili dubové a cerovo dubové lesy. V najnižších polohách územie sú to dubovo-hrabové lesy.

Z hľadiska fytogeografického zaradenia územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry,

○ **Živočíšstvo**

Podľa zoogeografického členenia Slovenska toto územie zaraďujeme do provincie Karpaty, oblasti Východné Karpaty, prechodného obvodu, Slánsky okrskok.

2. Súčasná krajinná štruktúra

Predmetné územie podľa typológie súčasnej krajiny zaraďujeme do poľnohospodárskej krajiny so sústredenými vidieckymi sídlami, subtyp pahorkatinová oráčinovú krajinu a subtyp predhorská oráčino-lúčno-lesná krajina.

V predmetnom území boli vymapované nasledovné kategórie súčasnej krajinej štruktúry:

A. Lesy

Lesy pokrývajú viac ako 90% územia. Vzhľadom na to, že v rámci práce odborných sekcií pracovala aj lesnícka sekcia nebudeme sa o tejto kategórii SKS bližšie zmieňovať.

B. Nelesná stromová a krovinná vegetácia (NSKV)

V záujmovom území bola NSKV vyhodnocovaná ako plošná a líniová. Líniová NSKV sa vyskytuje veľmi zriedka, najmä ako sprievodná vegetácia tokov a na plochách poľnohospodársky nevyužívaných, ako sekundárne sukcesné štádia (okolía poľných ciest, neúžitky,...). Plošná NSKV sa vyskytuje prevažne okolí obce.

C. Trvalé trávne porasty (TTP)

Trvalé trávne porasty sa v predmetnom území na základe spôsobu ich využívania delia na lúky a pasienky. V súčasnosti sú využívané len vo veľmi malej miere, čo spôsobuje postupnú sukcesiu týchto území. Jedná sa najmä o lokality v blízkosti hraníc s katastrom Zámutova (lokalita Na Šablovej a Nad dolinami) ako aj v priestoroch bývalej obory, kde pôvodne trvalé trávne porasty sú pokryté stromovou a krovinnou vegetáciou a rôznymi rudernými rastlinnými druhmi.

D. Poľnohospodárska pôda

Poľnohospodárska pôda má v súvislosti s charakterom prírodných podmienok, najmä reliéfom ako limitujúcim činiteľom veľmi malý výskyt. Jedná sa len o niekoľko lokalít v blízkosti obce Juskova Voľa obhospodarovaných súkromne hospodáriacimi roľníkmi.

E. Intravilán

Zastavané plochy predstavuje intravilán obce Juskova Voľa a areál školy v prírode.

F. Vodné toky a plochy

Vodné toky katastrálneho územia predstavujú mieste autochtónne potoky. Hlavným tokom je potok Lomnica, ktorý sa v predmetnom území vlievajú Medvedí potok (s prítokom Košiarny potok) a Vlčí potok a niekoľko menších prítokov. Potok Lomnica pretekajúci obcou vzhľadom na postupné zužovanie koryta zavázaním stavebného a komunálneho odpadu je treba riešiť.

G. Odkrytý substrát

Je zastúpený dvoma kameňolomami, z ktorých jeden je lokalizovaný v tesnej blízkosti obce a druhý v časti nazývanej Jasova skala.

H. Skládky, negatívne plochy

V blízkosti intravilánu bolo vymapovaných niekoľko nelegálnych skládok tuhého komunálneho odpadu, ktoré však vzhľadom na ich veľkosť a zastúpenie nie sú vážnejším negatívnym prvkom v predmetnom území.

3. Zhodnotenie vhodnosti využívania predmetného územia.

Vhodnosť umiestnenia jednotlivých aktivít bola posudzovaná podľa komplexu charakteristík: vlastnosti geologického substrátu, reliéfu, pôdy. Pri posudzovaní boli do úvahy vzaté aj hydrologické a mezoklimatické charakteristiky.

Celkovo možno zhodnotiť súčasné využitie územia ako vhodné, rozpory medzi súčasným využívaním a vlastnosťami územia je možné nájsť na týchto lokalitách:

Jedným z najvýznamnejších negatívnych javov vyskytujúcich sa v území je zarastanie plôch pôvodne využívaných ako trvalé trávne porasty sukcesnými štádiami lesa. Ich súčasné využitie vzhľadom na ekonomickú náročnosť a nenávratnosť upadá a majitelia, alebo správcovia ich nechávajú sukcesne zarásť. Vzhľadom na to, že v tejto oblasti je klimaxovým sukcesným štádiom les, sa tento proces môže javiť ako pozitívny, je však možné na tento fakt sa pozrieť dvoma spôsobmi. Keďže klimaxovým štádiom tejto oblasti je les, z krajinnokoekologického hľadiska je najvhodnejším využitím akéhokoľvek územia les. Na druhej strane sukcesným zarastaním krajiny dochádza k unifikácii a poklesu krajiny ako i druhej diverzity a tiež poklesu heterogenity a kontrastnosti, čo má za následok pokles reziliencie krajiny. Taktiež sa týmto procesom stierajú typické a charakteristické prvky využitia krajiny. Unifikovaná krajina predstavuje typ krajiny so zníženým percepčným a benefičným psychologickým účinkom pre v území sa pohybujúcich návštevníkov – rekreatantov a tiež domácich obyvateľov.

- ✚ Významným negatívny, prvkom je vzhľadom na postupné zužovanie koryta zavázaním stavebného a komunálneho odpadu aj Potok Lomnica pretekajúci obcou. V prípade trvalejších a výdatnejších zrážok vzniká riziko zaplavenia územia v okolí tohto toku.
- ✚ Lokalizácia kameňolomov v blízkosti obce je negatívnym javom, najmä svojim hlukom ako aj zvýšenou prašnosťou v bezprostrednom okolí.

Využitie predmetného územia poľnohospodárskymi kultúrami, je až na niekoľko vyššie uvedených výnimiek v súlade s krajinnó-ekologickými podmienkami a vlastnosťami územia. Je možné konštatovať, že vzhľadom na celkový charakter územia a krajinný obraz, ako aj čiastočne vybudovanej infraštruktúry cestovného ruchu, má toto územie potenciál pre rozvoj aktívneho cestovného ruchu.

Za pomoc pri terénnom mapovaní, ako aj spracovaní ďakujeme všetkým aktívnym účastníkom krajinárskej sekcie.

GEOLOGICKÁ SEKCIA NA XXVI. VS TOP v Jukovej Voli.

(Spracované podľa Kaličiak, M., a kol. 1991: Vysvetlivky ku geologickej mape severnej časti Slanských vrchov a Košickej kotliny 1 : 50 000, GÚDŠ)

Mgr. Rudolf Amrein

Geologická sekcia sa vo svojej činnosti zamerala na poznávanie geologickej stavby, geologických javov, hornín a nerastov geografického celku Slanské vrchy.

Prvé dva dni trvania tábora mala 5 členov, od tretieho dňa sa na práci sekcie zúčastňovalo viac ako tridsať osôb.

Cenné informácie pre úspešnú prácu mi poskytli pracovníci Východoslovenského múzea Košice RNDr. Miroslav Fulín a RNDr. Eva Sitášová.

Najaktívnejšími členmi sekcie boli Marek a Martin Patúšovci.

Sekcia zahájila činnosť v nedeľu 28. júla. Navštívili sme Gejzír v Herľanoch. Jeho erupcia trvala 32 minút. Interval erupcii gejzíru je 26 až 32 hodín. V suchých obdobiach je kratší, v dobe dažďov dlhší. Erupcie spôsobuje oxid uhličitý. Výdatnosť má 25 –30 l/sec. Voda je slabo až stredne mineralizovaná, alkalicko–slaná, sodno–hydrouhličitanový typ s teplotou 17°C.

V čase, ktorý chýbal do erupcie sme podnikli exkurziu na lokalitu mäsového opálu Banské lúky. Šťastie nám prialo, po podrobnom vysvetlení občanom Herľan sme ju po krátkom hľadaní našli.

V pondelok sme navštívili lom Vechec, ktorý sa nachádza na lokalite Kamenná. Je to jadro menšieho vulkánu Vechec. Zbierali sme vzorky na výstavku. Andezitový nek (stuhnutá láva kráteru) tvoria pyroxenické andezity s prechodom k dacitom. Vytvárajú útvary so stĺpovitou odľučnosťou. Stĺpy sú 5 –7 uholníkové s priemerom do 1 m s výškou až niekoľko desiatok metrov. Vytvárajú charakteristické vejáre. V čase našej návštevy impozantný stĺpovitý útvar bol zakrátko odstrelený, zodpovedal svojimi parametrami požiadavkam na vyhlásenie za chránenú pamiatku. Vybraná časť lomu by mala byť v budúcnosti vyhlásená za chránenú, andezitové útvary prekonávajú svojou mohutnosťou a impozanciou geologický útvar Šomoška. Vhodný cieľ exkurzií. V budúcnosti tu môže byť významný agroturistický objekt napr. súčasť náučného chodníka, prípadne zástavka exkurznej trasy. Z nerastov sme na lokalite našli cristobalit, tridymit, amfibol, kalcit, aragonit, kremeň.

V odpoľudňajších hodinách sme pripravili výstavku hornín a minerálov pre účastníkov tábora a využili ju aj účastníci detského tábora školy v prírode Juskova Voľa.

V utorok sme sa zúčastnili exkurzie na Makovicu. Na vhodných lokalitách vedúci sekcie účastníkov informoval o geologickej stavbe a jej vývoji. Zaujímavá exkurzia získala na hodnote zásluhou znalca miestnej krajiny Jozefa Lukačina. Geologický aj krajinársky bohatá a hodnotná. Najviac upútalo chránené územie Skaly pod Pariakovou, kde sa dali pozorovať pyroklastiká (sopečné vyvrhliny – popol sopečné

bomby, lapily) andezitov vypreparované selektívnou eróziou do bizarných skalných útvarov. Na vyhlíadkach boli účastníci zoznámení s geografickou stavbou Slanských vrchov a ich okolia. Nazbierané vzorky doplnili výstavku. Menšia skupina uskutočnila exkurziu do Merníka. Haldy sú tu ťažko prístupné a aj preto bol výsledok hľadania vzoriek ortuťových rúd neúspešný.

V stredu bola uskutočnená spoločná exkurzia do lomu Vehec. Veľkým sklamaním pre účastníkov bolo odstrelenie majestátnych andezitových varhanov, z ktorých sa po odstrele zachránili iba torzá. Pri ťažbe sa odkrývajú ďalšie útvary, z ktorých niektoré sú vhodné na ochranu. V odstrelenej hornine sa nachádzali aragonity a kryštály kremeňa. V ďalšej časti sme navštívili obec Banské, kde sme sa zamerali na zber limnokvarcitov. Lokalita sa nachádza na západnom okraji obce nad poslednými domami. Je súčasťou stratovulkánu Makovica. Predstavuje geologický vývoj vo vodnom prostredí. Našli sme rôzne typy a formy tejto horniny. Vyskytujú sa v pyroklastikách pyroxenických andezitov, kde tvoria šošovky hrubé do 1 m. Limnokvarcity majú masívnu alebo páskovanú textúru, niekde majú charakter kremitých sintrov s pórovitou kavernóznou až voštinovitou textúrou a nachádzajú sa v nich odtlačky a zvyšky rastlín a dreva.

Účastníci tábora odišli popoludní na exkurziu do Herlian. Druhá časť exkurzie erupciu gejzíra nestihla. Gejzír mal pre suché počasie kratší interval erupcie. Niektorí účastníci tábora podnikli exkurziu na lokalitu opálov Banské lúky.

Štvrtok geologická sekcia uskutočnila exkurziu do lokality Zlata baňa.

V prvej etape sme uskutočnili exkurziu do skanzenu v opálovom lome Libanka. Patrí medzi najvýznamnejšie lokality drahého opálu na svete. Pokusy o obnovu ťažby sú neúspešné. Exkurzia mala vysokú odbornú a aj estetickú hodnotu. Účastníci boli zoznámení s problematikou a históriou ťažby drahých opálov v minulosti a s perspektívami ťažby v budúcnosti. Je vhodná aj pre žiakov 8. ročníka ZŠ.

V odpoľudňajších hodinách sme preskúmali lokalitu výskytu sulfidov asi 1 km severne od obce Zlata baňa. Je to halda banského diela starého viac ako 100 rokov. Našli sme zvetrané zvyšky pyritu, chalkopyritu, antimonitu a sfaleritu bez mineralogickej hodnoty.

V piatok sme preskúmali lokalitu Košiare. V hlboko zarezanej ryhe potoka sa v hlinitých štrkovitých usadeninách nachádzajú vrstvy mladého lignitového uhlia. Lokalita sa nachádza v geologickej depresii, ktorá bola uzatvorená lávovým prúdom a je vyplnená jazernými usadeninami.

Počas exkurzie sa potvrdil výskyt orchidey z rodu krušík, ktorá doteraz nebola pre svetovú vedu pravdepodobne popísaná. Výskyt niekoľko stoviek exemplárov si vyžaduje doplňujúci odborný výskum.

Geologická stavba Západných Karpat a Slanských vrchov.

Slanské vrchy sú poslednou jednotkou sopečného pásma Vnútrotných Západných Karpát.

V prekambriu na území prebiehal morský vývoj.

V priebehu prvohôr (paleozoikum) sa prapevnina Pangea rozpadá a územie sa stáva súčasťou stredozemného mora Tethys oddeľujúceho Lauráziu a Gondwanu. V silúri sa časť geosynklinály západne od Slanských vrchov stáva ostrovom. V devóne na území Slanských vrchov prevláda pevninský vývoj územia. V mladších prvohorách sa vo vrchnom karbóne stáva územie súčasťou zemplínskej hraste a prebieha na ňom prevažne suchozemský vývoj. V oblasti sa usadzujú fluviatilno-deltové fácie kontinentálnej sedimentácie hornín. Pôvodne horniny s väčšej časti zvetrali a boli odnesené. V priebehu vestfálu sú to najmä zlepenca a piesčité zlepenca. Najhrubšie súvrstvia usadenín sa dajú pozorovať v stefane, kedy sa usadzujú arkózy, droby, piesčito ílovité bridlice s vložkami antracitových slojov a preplastkov najmä v južnej časti Slanských vrchov na dne kontinentálnej depresie. V neskoršom období sa usadzovali pieskovce s vložkami vápencov, pieskovce, piesčito ílovité a ílovité bridlice s vložkami kyslých pyroklastík, čo poukazuje na plytký magmatizmus.

Aj v perme pokračuje pevninský vývoj. Územie sa stáva súčasťou Zemplínika. V spodnom perme sa usadzujú pestrofarebné ílovité bridlice, živcové a litické droby, paleoryolity, zlepenca a kyslé vulkanity.

Vo vrchnom perme sa usadzujú pestrofarebné ílovité bridlice, droby, zlepenca a kyslé vulkanity. Na suší sa rozširuje rastlinstvo. Našli sa skameneliny prasličiek a aurakaritov.

V triase spočiatku pokračuje pevninový vývoj, zo severu územie prekrývajú paleoprúdy lunzkých vrstiev veporika a usadzujú sa pieskovce púšťového pôvodu. V strednom triase dochádza od juhu k novej morskej transgresii. More je plytké. V prvej fáze sa usadzujú prevažne úlomkovité (klastické) usadeniny. Neskôr karbonatické formácie, vápence a dolomity, ktoré vznikajú v občasne zaplavovaných plytčinách (sebachách) s vápenatým kalom. V susedstve vystupuje riftová, oceánska zemská kôra, ktorej pohyby sprevádza bázičný vulkanizmus.

Juru charakterizuje na Zemi perióda teplej klímy. Polárne ľadovce zanikajú, hladina svetového oceánu sa zvyšuje.

Cez spodnú juru (lias) preniká na územie Slanských vrchov hlboké geosynklinálne more Tethys. V okrajových zónach mora sa vynorujú ostrovy. V priebehu jury sa hĺbka mora a výskyt súše často mení. Výskyt usadenín je narušený následnou eróziou a odnosom usadenín. Os karpatskej geosynklinály sa presúva na sever (križnianský a kysucko-pieninský priestor). Na konci spodnej jury sa zemská kôra dvíha, more ustupuje, dochádza k novej morskej regresii.

Teplé podnebie na planéte pokračuje aj v kriede. Západné Karpaty zostávajú prevažne súšou. Slanské vrchy, ktoré sa nachádzajú v ich okrajovej oblasti majú komplikovaný vývoj. More zaplavuje vonkajšie Západné Karpaty a do oblasti vnútorných Karpát preniká v podobe plytkých zálivov, ktoré sa pri zdvihoch zemskej kôry menia na jazerá. Plytké more preniká na územie Slanských vrchov zo severu, koncom jury z juhu. Na povrch sa dostávajú paleoalpínske granity a produkty sopečnej činnosti v podobe pyroklastík.

Staršie treťohory (paleogén) sa na vývoji Slanských vrchov významne zúčastňujú. Na ich území sa strieda morský a kontinentálny vývoj. V paleocéne more preniká na územie zo severu. Je plytké, usadzujú sa v ňom flyšové súbory, pieskovce ílovité bridlice a zlepence. V eocéne dochádza k rozsiahlejšej morskej transgresii a v strednom eocéne pokrýva celé územie Slanských vrchov. Vzniká tu hlboký geosynklinálny záliv. Výrazne tektonické pohyby vyvolali intenzívnu vulkanickú činnosť. V prvej fáze je to plytký ryolitový vulkanizmus, v druhej fáze hlbinný vulkanizmus.

No najvýznamnejším obdobím pre súčasný sopečný charakter Slanských vrchov majú mladšie treťohory (neogén). Ich vznik je viazaný na tektonické pohyby v oblasti Východoslovenskej neogénnej

panvy. V priebehu starších mladších došlo vo viacerých fázach k sopečnej činnosti, cez ktorú sa z rôznych hĺbok dostávali na zemský povrch sopečné horniny.

Cez eger prebieha usadzovanie pieskov a ílov (solivarské súvrstvia).

V prvej fáze vrásnenia cez egenburg (pred 19–22,5 miliónmi rokov) je územie zaplavené plytkým morom a v Čelovskej depresii dochádza k vulkanickej činnosti, ktorej pozostatkom sú ryolitové pyroklastiká, ktoré sa nachádzajú v čelovských súvrstviach. Usadené horniny tvoria prešovské súvrstvia.

Cez otnang (17,5–19.mil.rokov) prebieha na území Slanských vrchov suchozemský vývoj a horniny z tohto obdobia sa boli rozrušené a vo veľkej miere odnesené a preto sa nezachovali, prevládajúcim procesom bola erózia.

V druhej fáze neogénnej sopečnej činnosti cez Karpat (pred 16,5–17,5 mil.rokmi) dochádza k rozširovaniu Východoslovenskej neogénnej panvy a morská transgresia postihuje takmer celú oblasť. Pozdĺž zlomov prenikajú na povrch vulkanické horniny. V okolí Teriakoviec sa zachovali hrubé súvrstvia ryolitových vulkanoklastík. Usadeniny majú charakter pelitov. Vznikajú soľonosné sloje.

Tretia fáza neogenného vulkanizmu prebiehala cez baden (pred 13,5–16,5 miliónmi rokov).V spodnom badene vznikli polohy hrabovských ryodacitových tufov. Prostredie bolo morská salinita mora dosahovala 2,8 – 3,8 %. V zátokách vznikajú soľné a sádrovcové ložiská a rebieha podmorský ryolitový, ryolitodacitový a dacitový vulkanizmus. Vznikli polohy hrabovských ryolitodacitových tufov. Vrchný baden charakterizuje intenzívna vulkanická činnosť, ktorá prebieha v brakickom prostredí izolovaných lagún a vnútorných morí. Asi pred 14 miliónmi rokmi vznikol menší andezitový stratovulkán Ošvárska, ktorý vystupuje západne od Zamutova v uzávere doliny potoka Lomnica. Je tvorený vulkanickými brekciami, aglomerátmi, tufmi, lávovými prúdmi pyroxenických andezitov, jadro stratovulkánu tvorí andezitová neka z drobnoporfyrického andezitu. V základni klčovského súvrstvia je lokálne vyvinutý horizont kráľovských ryolitových tufov. Na povrch vystupujú ryolity – Soľ, Tuhrina, Dubník, ryolitodacity –Merník, Zamutov a andezity .

K vyvrcholeniu vulkanickej činnosti došlo v sarmate (pred 10,5–13,5 miliónmi rokov). Prevládajúcim typom je andezitový

vulkanizmus, ktorý pokračuje až do spodného panónu. Vzniká viac stratovulkánov. V severnej časti je to Šťavica a Zlatá baňa, ktoré sa vyvíjajú prevažne v suchozemskom prostredí, južnejšie je to Makovica a Strechový vrch, ktorých vývoj prebieha v morskom prostredí. Vznikajú aj menšie sopky – Šebastovka, Vechec, Rankovské skaly, Košický Klečenov.

Geologická formácia Šebastovky predstavuje malý parazitický andezitový vulkán. Jeho lávové prúdy sú tvorené amfibolicko–pyroxenickým andezitom, nek (horninová výplň krátera) je andezitový a z iných jednotiek sa vyskytuje hydrotermálne premenený andezitový komplex a epiklastické brekcie pyroxenických andezitov.

Formáciu Šťavica tvorí relikt andezitového stratovulkánu Šťavica SV od obce Kokošovce. Je tvorený epiklastickými brekciami pyroxenických andezitov, redeponovanými andezitovými pyroklastikami, vulkanickými brekciami, aglomerátmi, tufmi, pyroxenickým andezitom, augiticko–hyperstenickým andezitom a dioritovým porfyritom.

Zlatobanský andezitový stratovulkán je priestorovo najrozsiahlejšia vulkanická formácia Slanských vrchov. Jej stredom je široká kotlovitá depresia v okolí Zlatej Bane. Stratovulkán je zo značnej časti zdenudovaný a zachoval sa len v zbytkoch. Tvorený je redeponovanými pyroklastikami s vložkami limnokvarcitov, brekciami pyroxenických, hyperstenických, biotitických a amfibolických andezitov a rôznorodými andezitmi. Neky a dajky sú tvorené dioritovým porfyritom, ktorý pochádza z hlbších častí zemskej kôry.

Andezitový vulkán Vechec. Pôvodne menší vulkán je tvorený andezitovými tufmi a pyroklastikami. Lávové prúdy sú tvorené prevažne augiticko – hyperstenickými andezitmi. Andezitový nek – kótu Kamenná tvoria bazické andezity s výraznou stĺpovitou odlučnosťou. Dajú sa zaradiť medzi andezity až dacity.

Stratovulkán Makovica má centrálnu zónu v závere doliny Medvedia JV od obce Juskova Voľa. Stratovulkán má vek 12,5–10,5 milióna rokov. Západne od obce Banské ho tvoria redeponované pyroklastiká s vložkami limnokvarcitov. Južne od Červencie vystupujú redeponované andezitové tufy. V centrálnej časti nachádzame pyroklastiká – brekcie, aglomeráty a tufy, lávové prúdy sú tvorené hyperstenickými, augitickými a pyroxenickými andezitmi. Dajky (horninová výplň sopečných komínov) sú tvorené pyroxenickými

andezitmi, v centrálnej časti je intrúzia dioritového porfyritu. Neky, ktoré prerážajú dioritový porfyrit sú z biotitických ryodacitov.

Stratovulkán Strechový vrch vznikol v okrajovej zlomovej zóne v sarmatskom mori. Vyvíjal sa pred 12,7–10,7 miliónmi rokov. V strede sa nachádza kotlovitá depresia v uzávere doliny Bačkovského potoka, na obode je ohraničená zbytkami vulkanického kužeľa. Dajky (výplne sopečných komínov) sú tvorené pyroxenickými andezitmi a dioritovým porfyritom. Lávé prúdy tvoria amfibolické, hyperstenické, biotitické, pyroxenické a augitické andezity. Významnou zložkou sú redeponované andezitové tufy, pyroklastiká, epiklastické vulkanické pieskovce, vulkanické brekcie a autochtonné pyroklastiká.

Z andezitového vulkánu Klečenov sa zachoval len malý zvyšok pyroklastického kužeľa. Nek je tvorený pyroxenickým andezitom.

Spodný sarmat vystupuje v okolí Rankoviec (Rankovské skaly) v podobe ryolitových tufov spekaných. Lávé prúdy andezitového vulkánu sú tvorené pyroxenickými andezitmi. Nek je z andezitu.

V strednom sarmate asi pred 12 miliónmi rokmi vznikajú sopečné formácie Lysá stráž, Oblík. Na ich stavbe sa vo veľkej miere podieľajú intrúzie amfibolicko–pyroxenického dioritového porfyritu. Maglovec, Borovík, Podhradík, Kuriu horu a Lysú stráž tvoria prevažne extrúzie až lakolity hyperstenického – amfibolického andezitu.

Vo vrchnom sarmate sa v depresiách usadzujú najmä vápnité íly s ílovcami a časťami vložkami vulkanoklastík a lignitového uhlia.

O niečo mladšia je Brestovská formácia, ktorá vystupuje medzi Abramovcami, Brestovom a Kecerovcami. Je tvorená prevažne epiklastickými andezitovými brekciami.

V panóne a v ponte (pred 5,5–10,5 miliónmi rokov) v oblasti Banského, Juskovej Voľe a Židovho lazu sa v depresiách vytvárajú sladkovodné jazerá, v ktorých vznikajú limnické lignitové a uholné ložiská.

V poslednom období treťohôr, cez roman a dan sa územie postupne dvíha a nastáva erodovanie územia. Sopečné útvary sú vodou a vetrom rozrušované a na ich úpätiach dochádza k usadzovaniu. V podhorí vznikajú mohutné náplavové kužely.

Štvrťohory (kvartér) charakterizuje zarovnávanie územia na ktorom sa podieľa vodná, veterná a cez doby ľadové aj ľadovcová erózia. Povrch Slanských vrchov sa znižuje a rozrušuje. Vytvára sa súčasný ráz krajiny. Povrch výrazne modelujú rieky a potoky. Nánosy

zo Slanských vrchov vypĺňajú depresiu Východoslovenskej nížiny, ktorá pod tlakom nánosov tektonicky poklesáva. Menia reliéf Košickej kotliny a zatlačujú rieku Torysu na západ.

Súčasný vzhľad krajiny je výsledkom dlhodobého pôsobenia geologických dejov – sopečnej činnosti, zvetrávania, prenosu (transportu) a usadzovania (sedimentácie). Tieto deje pokračujú aj v súčasnosti, v dobe keď sa významným geologickým činiteľom stáva človek. Ťaží horniny a nerasty, buduje cesty, vykonáva povrchové úpravy krajiny, urýchľuje ale aj spomaľuje eróziu. Na ňom záleží či pôvodnú krajinu a jej hodnoty ochráni, alebo svojou činnosťou urýchli jej znehodnotenie.

Geologická stavba krajiny okolia obce Juskova Voľa

Najväčšiu časť krajiny obce Juskova Voľa zaberá územie stratovulkánu Makovica.

Centrálna zóna stratovulkánu je v závere doliny Medvedia JV od obce Juskova Voľa. Stratovulkán ma vek 12,5 – 10,5 milióna rokov. V centrálnej časti nachádzame pyroklastiká – brekcie, aglomeráty a tufy, lávové prúdy sú tvorené hyperstenickými, augitickými a pyroxenickými andezitmi a zasahujú až do bezprostredného okolia obce Juskova Voľa, kde sa jeho zvyšky nachádzajú v polohách Drina, južne od obce v časti Diel a Čiert'áže. V polohe Pariaková a Rakytová hora sa zachovali pôvodne pyroklastiká andezitov – vulkanické brekcie a aglomeráty tufov. Na lokalite Košiare sa vyskytujú usadeniny hlinitých štrkov s vložkami lignitového uhlia zvyšky lávového prúdu hyperstenického andezitu, vulkanických brekcií a sivé prachovité až vápnité íly až ílovce. V kameňolome Driny vystupuje kopa z augiticko – hyperstenického andezitu, ktorá sa v lome ťaží. Dajky (miesta výstupu magmy na zemský povrch) sú tvorené pyroxenickými andezitmi, v centrálnej časti v polohe Medvedia je intrúzia dioritového porfyritu. Neky, ktoré prerážajú dioritový porfyrit sú z biotitických ryodacitov. Južne od potoka Lomnica na lokalite Svíbová sa nachádza kopa tvorená hyperstenickým andezitom a zvyšky lávového prúdu augiticko hyperstenického andezitu. Západnejšie ležiaca Oblá je budovaná pňom hyperstenického andezitu s amfibolom, ktorý z juhu a západu obklopujú redepované andezitové pyroklastiká.

Záver doliny Lomnice v polohách Ľubovičný vrch, východné svahy Ordánky a kóty 653,3 tvorí pozostatok menšieho stratovulkánu Ošvárska. Vznikol v prvej fáze vrásnenia cez vrchný baden a spodný sarmat, asi pred 14 miliónmi rokmi. Je tvorený vulkanickými brekciami, aglomerátmi, tufmi, lávovými prúdmi pyroxenických andezitov, jadro stratovulkánu tvorí andezitová neka z drobnoporfirického andezitu.

Severne od potoka Lomnica (lokality Za Valenčicou, Výhon) rozsiahle plochy zaberajú epiklastické vulkanické brekcie. Okolie kóty Valenčica, ktorá bola bočnou parazitickou sopkou stratovulkánu Makovica je tvorené extrúziou (výlevom) ryodacitu. Nižšie polohy v okolí Juskovej Voly sú pokryté usadeninami hlinitých štrkov. V nive potoka Lomnica sa vyskytujú riečne nánosy pieskov, štrkov v priúpätnej časti s balvanmi a blokmi svahových sutí.

SPRÁVA O ČINNOSTI REZBÁRSKEJ SEKCIE

Ing. Jozef Novák

Rezbárska sekcia vznikla spontánne na základe záujmu účastníkov tábora. Jej činnosť bola zlegalizovaná v utorok, a od tohto termínu bola organizovaná táborovou radou. Rezbárska činnosť vykonávala skupina účastníkov ZO Bánovce nad Bebravou 2 pod vedením husliarskeho majstra J. P. Nováka s pomocníkmi U. Novákovou a F. Furdanom v popoludňajších hodinách. Po zlegalizovaní sa na činnosti rezbárskej sekcie zúčastnilo dovedna asi 50 účastníkov rozličných vekových kategórií od detí až po starších účastníkov tábora. Sekcia sa sústredila na vyrezávanie jednoduchých drevených predmetov ako sú lyžice, varešky, naberačky, ale aj na drobnú figurálnu tvorbu ako zvieratá, valašky a pod. Vedúci sekcie so svojimi pomocníkmi sa sústreďovali hlavne na metodickú pomoc, prípravu materiálu a na zapožičiavanie nástrojov. Vyrezávali sme kvalitnými nožmi a dlátami japonskej výroby. Ako materiál bolo použité čerstvé drevo z miestnych zdrojov, najmä palivové drevo topoľové, brezové a bukové, ale aj

vysušené drevo javorové a hruškové. Na záver tábora bola činnosť sekcie prezentovaná malou výstavou. Pre budúcnosť by bolo dobré, aby si účastníci, ktorí by chceli pracovať v rezbárskej sekcii, doniesli dobre nabrúsený nôž, vhodný na túto činnosť.

SPRÁVA SPELEOLOGICKEJ SEKCIE

Štefan Račko

V rámci 26. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody v Juskovej Voli opäť pracovala aj speleologická sekcia pod vedením členov Speleo Rožňava.

Cieľom pôsobenia speleologickej sekcie bola rekognoskácia tunajšieho terénu s hlavným zameraním na Dubnické opálové bane. Tohtoročný TOP sa konal v Slanských vrchoch, ktoré sú na podzemné a krasové útvary zo speleologického hľadiska chudobné a preto speleologická sekcia pracovala aj mimo tejto oblasti.

Navštívili sme tri zaujímavé miesta Dubnické bane, Zapikan a jaskyňa Zlá diera. Sledovali a zároveň sme sa priučali poznatkom iných odborných sekcií. V poobedňajších hodinách celého týždňa sa chlapci zo Speleo Rožňava venovali výučbe a nácviku jednolanej techniky a záchrany na lane. U laickej verejnosti, ktorá sa na nás prišla pozrieť, vzbudili veľký záujem práve tieto techniky, ktoré si zároveň mohli aj vyskúšať v sprievode skúseného člena sekcie.

Ďalej by som touto cestou chcel poďakovať domácim strážcom prírody, ktorí nám pomohli v lokalizácii národnej prírodnej pamiatky Zapikan. A tiež by som chcel poďakovať MVDr. Michalovi Kopkovi, Csc. a všetkým, ktorí nás materiálne podporili a bez ktorých by nebolo možné prepraviť celú sekciu do jaskyne Zlá diera.

SPRÁVA O ČINNOSTI SEKcie PRAKTICKEJ OCHRANY PRÍRODY

Daniel Nižňanský

Sekcia praktickej ochrany prírody pracovala 28.7.-1.8.2002 v počte priemerne 20 ľudí.

V pondelok sme spolu s detskou sekciou čistili obecný potok. Vyčistený bol približne kilometrový úsek. Potok bol väčšinou znečistený tuhým odpadom (najnebezpečnejší bol eternit, z ktorého sa do vody uvoľňujú toxické látky.), ale vyskytovali sa aj naplavené hromady rôznych tráv a iných organických látok.

V utorok boli čistené lesné cesty a to 3-kilometrový úsek nad chatou lesnej správy. Chodníčky boli hlavne vyčistené od nánosov lístia.

V stredu sme dokončili práce na lesných cestách (išlo o kilometrový úsek.). Tiež sme objavili a vyčistili zanesený prameň pri ceste.

V štvrtok bol čistený potok pri tábore a to hlavne od veľkého množstva naplaveného bahna a konárov z minuloročných záplav.

Celkovo môžem zhodnotiť, že sa urobil dobrý kus roboty a to hlavne kvôli vysokej účasti ľudí, ktorá ma milo prekvapila.

PRÁCA DETSKEJ SEKcie

Mgr. Kristína Voralová

Mgr. Jana Ščecinová

Mgr. Dana Kosturová

V rámci XXVI. ročníka Východoslovenského tábora ochrancov prírody v Juskovej Voli opäť pracovala, tak ako každoročne, aj tento rok – detská sekcia. Práca v detskej sekcii má zábavný, zvyčajne poznávaco – pracovný charakter. To znamená, že deti, ktorých v detskej sekcii stále

pribúda, vlastnou prácou spoznávajú a ochraňujú prírodu pod odborným vedením. Do činnosti detskej sekcie sa zapájalo 15 – 20 detí.

Na TOP–e 2002 sa im svojim odborným výkladom venovali aj RNDr. Eva Sitášová a Ing. Roman Čajka, ktorí ich počas vychádzok oboznamovali s vedomosťami z botaniky.

Veľmi pekný, zábavný a poučný program o bocianovi bielom pripravil aj RNDr. Miroslav Fulín. Tento program sa už začal podvečer sledovaním diapozitívov spojeným so zaujímavým rozprávaním RNDr. Fulína. Druhý deň už pokračoval súťažami s touto tematikou. Tieto súťaže vyvrcholili kreslením bociana prírodnými materiálmi. Deti si takto upevnili už získané vedomosti o živote bociana bieleho, ale aj získali nové.

Ako po minulé roky aj v tomto roku veľmi obľúbenou činnosťou bolo aranžovanie rastlín s prírodninami, kde si deti overovali svoje poznatky z náučnej vychádzky s p. RNDr. Sitášovou a uplatnili aj svoje estetické cítenie. Mnohí členovia ostatných odborných sekcií prinášali na ukážku živé exempláre fauny, flóry, nerastov a hornín, o čo deti prejavili značný záujem.

Vzhľadom na to, že v detskej sekcii sú deti rôznych vekových kategórií, od 3 – 15 rokov, sa práca, ktorú vykonávali musela prispôbovať aj tejto rôznorodosti.

Tradičnou činnosťou je pomoc praktickej sekcii pri čistení miestneho potoka. Deti sa zabavia, no hlavne získavajú vedomosti o separácii odpadu a jeho význame.

Pri popoludňajších a večerných stretnutiach pri táborovom ohni, na výstavbe ktorého sa aj sami podieľali, sa deti naučili rôzne piesne a vymieňali si osobné poznatky z prírody a z jej ochrany.

Deti za svoju prácu v detskej sekcii boli odmenené diplomami a sladkými odmenami. Poďakovanie za pomoc pri práci v tejto sekcii patrí už spomínaným: RNDr. Miroslavovi Fulínovi, RNDr. Eve Sitášovej, Ing. Romanovi Čajkovi, Maťovi Erdélymu, pani Anke Hrtanovej, Mgr. Silvii Máteovej a všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričínili o jej kvalitný a zaujímavý priebeh.

Z týchto činností vyplýva, že detská sekcia nepracovala izolovane a hlavne, že ostatní účastníci TOP–u si uvedomujú, aké dôležité je vychovávať deti v tomto ochranárskom duchu. Tým smerujeme k tomu, že o budúcnosť TOP–u sa nemusíme obávať.

Odborná náplň XXVI. Východoslovenského TOP

Námety na činnosť odborných sekcií

Trasa č. 1:

Juskova Voľa - Baňa potok - Medvedí potok - Uhliská - Parjakovo - Jurčovo doliny - Juskova Voľa /cca 14 km/

Trasa je orientovaná na zoznámenie sa Prírodnou pamiatkou Parjaková (vypreparované skalné útvary s mozaikou rastlinných spoločenstiev) a problémami ochrany prírody v tejto lokalite.

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, entomologická, geologická, mykologická,

Trasa č. 2:

Juskova Voľa - Jurčovo doliny - Banské - Zapikan - Banské lúky - Vlčia dolina - Juskova Voľa /cca 14 km/

Trasa je orientovaná na zoznámenie sa s históriou baníctva v okolí obce Banské a ochrany prírodnej pamiatky Zapikan (roklina komorského potoka).

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, entomologická, geologická, mykologická,

Trasa č. 3:

Juskova Voľa - Jurčovo doliny - Čerchlina - Zajačí kameň - Rankovské Skaly (Prírodná rezervácia) - Herľanský gejzír (Národná prírodná pamiatka) - Brdo (Prírodná rezervácia - významné botanické nálezisko) - herľanské sedlo - Banské lúky - Juskova Voľa /cca 25 km/

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, entomologická, geologická, mykologická,

Trasa č. 4 :

Juskova Voľa - Valenčica - Zamutov - Zamutovské skaly (Prírodná rezervácia) - Zamutovská jelšina (Prírodná rezervácia) - Zamutov - Juskova Voľa /cca 14 km/

Trasa je orientovaná na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Chránené územia tvoria výrazné andezitové skalné útvary a to hrebeň Čiernej skaly (Jasiná, Jaseňový hrebeň) a hrebeň Zamutovských skál (Čulkov). Hrebene sú od seba oddelené lesnou cestou vedúcou z Rudľova do Zamutova.

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, entomologická, geologická, mykologická,

Trasa č 5 :

Juskova Voľa - Brestová dolina - Šimonka a späť /cca 24 km/

Trasa je orientovaná do územia najviac chráneného, z hľadiska botanického, zoologického i geologického. Slanské vrchy sú budované andezitmi a ich pyroklastikami. Značná časť terénu je výsledkom vplyvu mnohých faktorov, (tektonické pohyby, zdvih a pokles sopečnej hmoty, zosuny, zvetrávací proces)

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, geologická, entomologická, mykologická,

Trasa č. 6 :

Juskova Voľa - Bartáková - Laz - Dubník - Opalové bane a späť /cca 20 km/

Trasa je orientovaná na zoznámenie sa s jednou najvyššou časťou Slanských vrchov a Opálových baní.

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, geologická, entomologická, mykologická,

Trasa č. 7 :

Juskova Voľa - Košarný potok - Makovica - Menší vrch - Rakytová - Juskova Voľa /cca 13 km/

Trasa je orientovaná na zoznámenie sa s jednou najvyššou časťou Slanských vrchov .

Sekcie: krajinárska, lesnícka, botanická, ornitologická, entomologická, geologická, mykologická

Po odbornej a organizačnej stránke zabezpečovala priebeh XXVI. VS TOP Juskova Voľa 2002

táborová rada v tomto zložení:

- Ing. Ján Čurlík - vedúci tábora a náčelník organizačno-prevádzkový (NOP-TOP)
- Jozef Lukačín, stráž prírody
- vedúci odborných sekcií
 - lesnícka sekcia: Ing. Peter Baláž
 - botanická sekcia: RNDr. Eva Sitášová, PhD.
 - ornitologická sekcia: RNDr. Miroslav Fulín, PhD.
 - krajinárska sekcia: Ing. Roman Čajka, Ing. Martin Šinský
 - entomologická sekcia: Ing. Ignác Richter
 - mykologická sekcia: Ing. Ján Pardovič
 - geologická sekcia: Rudolf Amrain
 - speleologická sekcia: Štefan Račko
 - chiropterologická sekcia: Daniel Gruľa
 - rezbárska sekcia: Ing. Jozef Novák
 - detská sekcia: Mgr. Kristína Voralová
Mgr. Jana Ščecinová
Mgr. Dana Kosturová
 - praktická ochrana prírody: Daniel Nižňanský

prípravný výbor:

▪ Ing. Ján Čurlík	Ing. Ján Immer
▪ Ing. Milan Murín	Jozef Lukačín, starosta obce
▪ Ing. Stanislav Margicin	Jozef Lukačín, stráž prírody
▪ Mgr. Kristína Voralová	Mgr. Anna Treľová
▪ Mgr. Dana Kosturová	RNDr. Evka Konečná
▪ Mgr. Jana Ščecinová	